

Scan.

การวิเคราะห์ความต้องการถือเงินในประเทศไทย

นายกิตติพงษ์ แสงดอกไม้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

An Analysis of Demand for Money in Thailand

Mr. Kittiphong Sangdokmai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics**

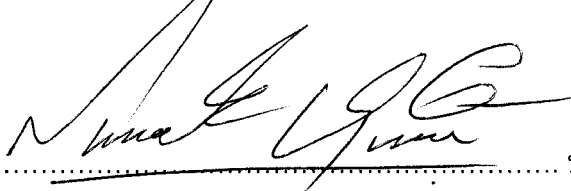
School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

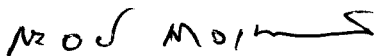
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ความต้องการถือเงินในประเทศไทย
ชื่อและนามสกุล นายกิตติพงษ์ แสงดอกไม้
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ กังวานพรศิริ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกลลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

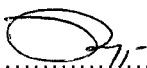
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ กังวานพรศิริ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชมพูนุท โกลลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 27 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ความต้องการถือเงินในประเทศไทย

ผู้วิจัย นายกิตติพงษ์ แสงดอกไม้ **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจณี กังวานพรศิริ (2) รองศาสตราจารย์
ดร.ชมพูนุท โกลลากร **เพิ่มพูนวิวัฒน์** **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545 (2) เพื่อศึกษาความต้องการถือเงินของประเทศไทยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 และ ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 การศึกษานี้ ใช้วิธีสร้างสมการความต้องการถือเงินโดยมีแนวคิดจากทฤษฎีความต้องการถือเงินที่ว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดความต้องการถือเงินประกอบด้วย รายได้ ดอกเบี้ย และอัตราเงินเฟ้อ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในสมการ ข้อมูลที่ใช้ในการประมาณการเป็นข้อมูลทุดียูมิในช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545 และแหล่งข้อมูลสำคัญมาจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินที่แท้จริงในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545 และช่วงก่อนวิกฤต ปีพ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540 คือ รายได้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (2) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การถือเงินในประเทศไทยช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ รายได้ที่แท้จริง และอัตราเงินเฟ้อ โดยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้มีเครื่องหมายบวกซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อัตราเงินเฟ้อมีเครื่องหมายบวกซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎี ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องจากเมื่ออัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นประชาชนต้องการถือเงินเพิ่มขึ้น เพื่อรักษามาตรฐานความเป็นอยู่ไว้คงเดิม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินที่แท้จริงของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545 และความต้องการถือเงินในช่วงวิกฤต และ หลังวิกฤตเศรษฐกิจ คือ รายได้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอุปสงค์การถือเงินของสำนักคลาสสิกที่เชื่อว่าปัจจัยรายได้เป็นตัวกำหนดความต้องการถือเงิน

คำสำคัญ ความต้องการถือเงิน วิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 รายได้ที่แท้จริง อัตราเงินเฟ้อ

Thesis title : An Analysis of Demand for Money in Thailand

Researcher : MR. Kittiphong Sangdokmai ; **Degree :** Master of Economics

Thesis advisor : (1) Dr. Kanjanee Kangwanpornsi, Associate Professor; (2)

Dr.Chompunuch Kosalakorn Permpulwiwat, Associate Professor ; **Academic year :** 2007

ABSTRACT

The proposes of this study were; (1) to study the determinants of the demand for money during the years 1993 to 2002, and (2) to compare the demand for money before and after the economic crisis in 1997. In this study, the equation of the demand for money was set up. It was influenced by the theory of demand for money which revealed that factors determined the demand for money included income, interest rate and the inflation rate. Multiple regression was used to analyze the data. The secondary data during the years 1993 to 2002, were obtained from the Bank of Thailand.

The result indicated that; (1) the determinant of the demand for money in Thailand at the confidence level of 95% from 1993 to 2002 and before the economic crisis in 1993 to 1997 was the real income. This was related to the theory. (2) The determinants of the demand for money after the economic crisis during 1998 to 2002 at the confidence level of 95% were the real income and the inflation rate. The coefficient of the real income appeared to be in accordance with the theory of the demand for money. But the coefficient sign of the inflation rate was positive and this was not in accordance with the theory. This may due to the reason that people preferred to hold more money while the inflation rate was higher in order to maintain their standard of living.

The result of this study can be concluded as follow : the key determinant of the demand for money in Thailand from 1996 to 2002 and the demand for money before and after the economic crisis in 1997 was the real income. The result of the study appeared to be in accordance with the classical theory of the demand for money which indicated that the key determinant of the demand for money was the real income.

Keywords : Demand for money, Economic Crisis, Real Income, Inflation Rate

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจณี กังวานพรศิริ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำกรวิจัยอย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง พร้อมนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณวรินทร์ สมุทรวนิช ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแนวทางการศึกษา และวิธีการศึกษาต่าง ๆ กับผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ให้กับผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้กำลังในการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมด

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้แก่ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยทุกท่าน และผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด

กิตติพงษ์ แสงดอกไม้

กุมภาพันธ์ 2551

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1
ขอบเขตการศึกษา.....	1
วิธีการศึกษา.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีปริมาณเงิน.....	5
ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ.....	5
ทฤษฎีปริมาณเงินของเออร์วิง ฟิชเชอร์ (IRVING FISHER).....	6
ทฤษฎีปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ (CAMBRIDGE).....	8
ทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ (KEYNESS).....	10
ทฤษฎีความต้องการถือเงินของฟรีดแมน (FRIEDMAN).....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญทางการเงิน.....	22
คำจำกัดความของปริมาณเงิน.....	22
ระดับรายได้.....	22
ระดับราคา.....	31
ภาวะเงินเฟ้อ.....	35
โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย.....	39
ตลาดหลักทรัพย์.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สมการถดถอย	55
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540.....	56
ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540	
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540.....	58
ช่วงปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545	
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี.....	61
ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545	
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	64
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540.....	64
ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540	
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540.....	65
ช่วงปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545	
ความต้องการถือเงินในประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี.....	65
ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545	
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	66
ประวัติผู้วิจัย.....	68

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจตามความหมายแคบ (M1).....	24
ตารางที่ 3.2	ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M2) และอัตราการเพิ่ม.....	26
	พ.ศ. 2536 – 2545	
ตารางที่ 3.3	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตสาขาเกษตรกรรม สาขาอื่น.....	29
	และรายได้ที่แท้จริง ปี พ.ศ. 2536 – 2545	
ตารางที่ 3.4	ดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศ ปี พ.ศ. 2536 – 2545 (2541=100).....	33
ตารางที่ 3.5	อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ปี พ.ศ. 2536 – 2545.....	36
ตารางที่ 3.6	ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์.....	46
ตารางที่ 3.7	จำนวนบัตรเครดิต.....	49
ตารางที่ 3.8	จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์.....	52

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1	ปริมาณเงินในรูปของสมการแลกเปลี่ยน.....	7
ภาพที่ 2.2	อุปทานและอุปสงค์ของเงินและระดับราคาสินค้า.....	9
ภาพที่ 2.3	ปริมาณเงินในรูปของการถือเงินเพื่อใช้จ่าย.....	11
ภาพที่ 2.4	ปริมาณเงินในรูปของการถือเงินเพื่อเก็งกำไร.....	13
ภาพที่ 3.1	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน และรายได้ที่จริง.....	31
ภาพที่ 3.2	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงินและอัตราเงินเฟ้อ.....	38
ภาพที่ 3.3	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน และอัตราดอกเบี้ย.....	42
ภาพที่ 3.4	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงินและดัชนีตลาดหลักทรัพย์.....	48
ภาพที่ 3.5	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงินและจำนวนบัตรเครดิต.....	51
ภาพที่ 3.6	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงินและจำนวนสาขาของ.....	54

ธนาคารพาณิชย์

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

อุปสงค์ของเงินหรือพฤติกรรมการถือเงินของประชาชนจัดเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจมหภาค และการกำหนดนโยบายการเงินของประเทศ

ปัจจุบันการวิเคราะห์ความต้องการถือเงินและปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากพฤติกรรมความต้องการถือเงินของประชาชนมีส่วนสำคัญในการกำหนดประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารกลาง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความต้องการถือเงิน

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 และ ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์ฟังก์ชันความต้องการถือเงินที่แท้จริงในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2545 เพื่อนำมาอธิบายถึงความสำคัญและอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีต่อความต้องการถือเงิน สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณเงินที่นำมาศึกษานั้นเป็นตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทย

4. วิธีการศึกษา

4.1 การกำหนดแบบจำลอง ตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบแนวความคิดทางด้านความต้องการถือเงินของประชาชนได้จากสมการความต้องการถือเงินในรูปฟังก์ชัน คือ

$$M_d = f(P, r_m, G_p, y, B, I, E, N)$$

$$(-), (-), (+), (-), (-), (+), (-)$$

เปลี่ยนให้อยู่ในรูปของมูลค่าที่แท้จริง (real term) ได้ดังนี้

$$M_d/P = f(r_m, G_p, y, B, N, I, E)$$

ซึ่งมีเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ตามทฤษฎี เป็นดังนี้

$\partial (M_d/P) / \partial (r_m) < 0$: เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นประชาชนจะถือเงินลดลงโดยจะนำเงินไปฝากเพิ่มขึ้นเพื่อรับผลตอบแทนจากดอกเบี้ย

$\partial (M_d/P) / \partial (G_p) < 0$: เมื่ออัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นประชาชนจะถือเงินน้อยลงเนื่องจากค่าของเงินลดลง

$\partial (M_d/P) / \partial (y) > 0$: เมื่อรายได้สูงขึ้นประชาชนจะถือเงินเพิ่มขึ้นเพื่อใช้จ่ายใช้สอย

$\partial (M_d/P) / \partial (B) < 0$: เมื่อจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์เพิ่มประชาชนจะถือเงินน้อยลงเนื่องจากประชาชนมีความคล่องตัวในการเบิกถอนเงินมากขึ้น

$\partial (M_d/P) / \partial (N) < 0$: เมื่อจำนวนบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นความต้องการถือเงินของประชาชนจะลดลงเนื่องจากประชาชนมีความคล่องตัวและไม่ต้องการถือเงินสดในการใช้จ่ายใช้สอย

$\partial (M_d/P) / \partial (I) < 0$: เมื่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์สูงขึ้น ประชาชนจะถือเงินน้อยลงเนื่องจากนำเงินไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

$\partial (M_d/P) / \partial (E) > 0$: เมื่อภาวะเศรษฐกิจดี ประชาชนจะถือเงินมากขึ้นเพื่อใช้จ่ายใช้สอยสูงขึ้น

กำหนดให้

M_d/P	= ความต้องการถือเงินที่แท้จริง
r_m	= อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน ของธนาคารพาณิชย์
G_p	= อัตราเงินเฟ้อคาดการณ์ (t-1)
y	= รายได้ที่แท้จริง
P	= ระดับราคาสินค้าและบริการ
B	= ระดับการพัฒนาการเงิน (จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์)
I	= ดัชนีตลาดหลักทรัพย์
E	= ภาวะเศรษฐกิจ ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ = 1, หลังวิกฤตเศรษฐกิจ = 0
N	= จำนวนบัตรเครดิต

4.2 การรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา (Secondary time series data) เป็นรายไตรมาส จำนวน 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ถึง 2545 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1) ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GNP : Y) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ธนาคารพาณิชย์ (r_m) อัตราเงินเฟ้อ (G_p) จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ (B) ดัชนีราคาสินค้า (CPI : P) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (I) นอกจากนี้ได้กำหนดตัวแปรหุ่นในการวิเคราะห์ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ (E)

4.2.2 แหล่งข้อมูลที่น่ามาศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยการเงินและหน่วยเศรษฐกิจทั่วไป ของธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลบางส่วนได้จากรายงานเศรษฐกิจรายเดือนและรายปีของรวมทั้ง WEB SITE ธนาคารแห่งประเทศไทย

4.3 เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์

4.3.1 การวิเคราะห์ในเชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการรวบรวมข้อมูลของปริมาณเงิน ระดับรายได้ ระดับราคา อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและลักษณะโครงสร้างโดยทั่วไปทางการเงิน และนโยบายทางการเงินของประเทศไทย ซึ่งอธิบายในรูปตาราง แล้วประมาณค่าทางสถิติ

4.3.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวด้วยวิธีแบบจำลองทางสถิติ สร้างสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดา (Ordinary Least Squares)

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบว่าปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่กำหนดความต้องการถือเงินในประเทศไทย

5.2 ทำให้ทราบถึงลักษณะสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทย

6. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

6.1 ปริมาณเงินความหมายแคบ (M_1) ประกอบไปด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ (Currency) ในมือประชาชนและเงินฝากเผื่อเรียก (Demand deposits) ที่ประชาชนฝากไว้กับระบบธนาคารพาณิชย์

6.2 ปริมาณเงินความหมายกว้าง (M_2) ประกอบไปด้วยปริมาณเงินความหมายแคบ (M_1) บวกกับเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำของประชาชนที่ระบบธนาคารพาณิชย์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการถือเงินที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาและแนวคิดทางทฤษฎีความต้องการถือเงิน โดยสรุปตามลำดับดังนี้

1. ทฤษฎีปริมาณเงิน

1.1 ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ

แนวคิดของทฤษฎีนี้คือการเพิ่มปริมาณเงินจะทำให้ค่าของเงินลดลง หรืออีกในหนึ่ง จะทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้น เป็นแนวคิดของชาวฝรั่งเศส ชื่อฌอง โบดีง (JEAN BODIN) โดยในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16 นั้น โลหะมีค่าต่าง ๆ มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโลหะเงินได้หลั่งไหลจากอาณานิคมในประเทศสเปนเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ในระยะเดียวกันนั้นก็ได้มีการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าและค่าแรงทั่วทั้งยุโรป ในสมัยนั้นยังไม่มีการใช้เงินกระดาษ ดังนั้นโลหะมีค่าที่หลั่งไหลเข้าสู่ยุโรปถูกนำมาทำเป็นเหรียญกษาปณ์ ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นโดยตรงซึ่งทำให้ค่าของเงินลดลง

นักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังได้สนับสนุนแนวความคิดข้างต้น ที่สำคัญได้แก่ เดวิด ฮูม ซึ่งเขาได้ตั้งสมมติฐานว่าความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคาเป็นความสัมพันธ์กันโดยตรงและเป็นสัดส่วนกันกล่าวคือ การเพิ่มปริมาณเงินขึ้นเท่าตัว ย่อมทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นเท่าตัว ในทางตรงกันข้ามการลดปริมาณเงินลงเท่าตัวย่อมทำให้ระดับราคาลดลงเท่าตัวเช่นกัน

ทฤษฎีนี้เน้นบทบาทของเงินในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยมีข้อสมมติว่า คนมิได้มีความต้องการถือเงินเพื่อตัวของมันเองหรือเพื่อสะสมมูลค่า แต่ต้องการเงินเพราะเงินมีอำนาจซื้อ ดังนั้นที่ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น จึงทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกันเพราะทำให้คนมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น และมีอุปสงค์ต่อสินค้าเพิ่มขึ้น

ทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบจะดูว่าเป็นทฤษฎีที่ง่ายที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาในลักษณะตรงไปตรงมา มิได้อธิบายไว้ชัดเจนว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้สมมติฐานอย่างไร เนื่องจากความไม่ชัดเจนของทฤษฎีปริมาณเงินอย่างหยาบ นักเศรษฐศาสตร์ต่อ ๆ มาจึงพัฒนาทฤษฎีปริมาณเงินแบบต่าง ๆ

1.2 ทฤษฎีปริมาณเงินของ เออร์วิง ฟิชเชอร์ (IRVING FISHER)

ตามทัศนะของฟิชเชอร์ ค่าของเงินขึ้นอยู่กับการปริมาณเงิน เหตุผลคือเงินมีค่าเพราะเป็นสิ่งขาดแคลนเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการใช้เงิน การขาดแคลนเงินจึงวัดด้วยมูลค่าการผลิตทั้งสิ้นที่นำออกจำหน่าย การที่ราคาสินค้าสูงขึ้นก็เนื่องจากปริมาณเงินมีมากเกินไปมูลค่าของผลผลิตที่ออกจำหน่าย (สุรکش บุนนาค และวณี จงศิริวัฒน์ 2520 : 203)

สมการการแลกเปลี่ยนของฟิชเชอร์

$$MV = PT$$

M = ปริมาณเงิน

V = อัตราการหมุนเวียนของเงิน

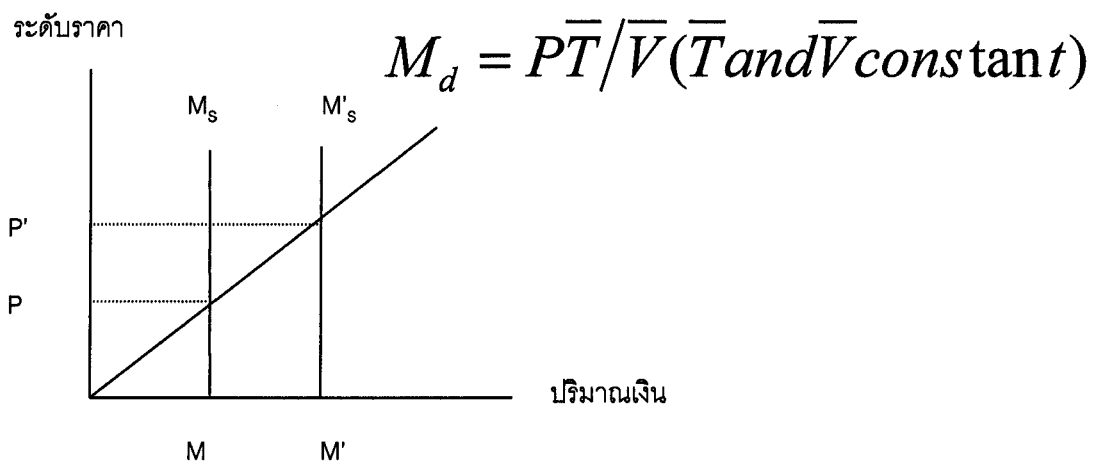
P = ระดับราคา

T = ปริมาณของรายการแลกเปลี่ยน

ความหมายของสมการ คือ ปริมาณเงินทั้งสิ้นที่จ่ายซื้อสินค้า (MV) จะเท่ากับมูลค่าของสินค้าที่ขายได้ (PT) ฟิชเชอร์ชี้ให้เห็นว่าเมื่อปริมาณเงิน (M) เปลี่ยนแปลง ระดับราคา (P) จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและเป็นสัดส่วนที่เท่ากันด้วย ฟิชเชอร์เชื่อว่าในระยะยาว ปัจจัยการหมุนเวียนของเงิน (V) และปริมาณการค้า (T) จะขึ้นกับปัจจัยสำคัญ ๆ คือ ค่า V ขึ้นกับนิสัยการใช้จ่ายเงิน ความเร็วของระบบขนส่ง ความถี่ของระยะเวลาในการรับ - จ่ายเงิน ส่วนค่า T ขึ้นอยู่กับระดับการจ้างงาน เทคนิคการผลิต และแหล่งวัตถุดิบ เป็นต้น แต่ในระยะสั้น ฟิชเชอร์เห็นว่าปริมาณเงินเพิ่มจะไม่มีผลกระทบต่อ V และ T ดังนั้น สมการจะเปลี่ยนเป็น

$$M_s \bar{V} = P \bar{T}$$

$$M_s = P \bar{T} / \bar{V}$$

ภาพที่ 2.1 ปริมาณเงินในรูปของสมการแลกเปลี่ยน

แม้ว่าฟิชเชอร์ไม่ได้เน้นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่กำหนดนิสัยของการถือเงินของบุคคล ทฤษฎีฟิชเชอร์ไม่เหมาะในการวิเคราะห์ระยะสั้น เพราะค่า V และ T เปลี่ยนแปลงน้อยมาก และ สมมติให้คงที่ ซึ่งขัดกับความเป็นจริงในปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความคล่องตัวมาก เช่นระบบการสื่อสาร ระบบธนาคาร ระบบการผลิต การค้า การคมนาคม ก้าวไกลไปมาก ทำให้ กิจกรรมต่าง ๆ หมุนเวียนได้เร็วขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่าระยะสั้นปริมาณเงินที่ต้องการถือจะไม่ เปลี่ยนแปลงมากนักเมื่อเทียบกับขนาดของการแลกเปลี่ยนซื้อขาย จึงถือได้ว่าสัดส่วน ความต้องการถือเงินที่แท้จริง (M_d/P) มีค่าคงที่ในระยะสั้น นอกจากนี้ยังไม่ได้กล่าวถึงอัตรา ดอกเบี้ยซึ่งเป็นกลไกสำคัญเชื่อมโยงระหว่างภาคการเงินและภาคการผลิต ส่วนระยะยาวการ วิเคราะห์ยังมีประโยชน์

1.3 ทฤษฎีปริมาณเงินสำนักเคมบริดจ์ (CAMBRIDGE)

นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ประกอบด้วย มาร์แชล (MARSHALL) พิกู (PIGOU) และโรเบิร์ตสัน (ROBERTSON) กลุ่มนี้ให้ความหมายของการถือเงินเพื่อเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่ง (STOCK OF VALUE) มีอรรถประโยชน์ในตัวของมันเอง ความต้องการถือเงินจึงมีลักษณะเป็นคลังสะสมค่า (STOCK) เพราะปริมาณเงินมีค่าเท่ากับปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจขณะใดขณะหนึ่ง แต่ของพิชเชอร์มีลักษณะเป็นกระแส (FLOW) เพราะต้องคูณด้วยอัตราการหมุนเวียนของเงิน (V) เพื่อหาปริมาณเงินทั้งหมด และการถือเงินเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น จึงไม่ได้รับความสนใจเหมือนทฤษฎีของสำนักเคมบริดจ์ ซึ่งได้นำเอาทฤษฎีปริมาณเงินในรูปของสมการแลกเปลี่ยนไปดัดแปลงใหม่ ชื่อว่าสมการทฤษฎีปริมาณเงินในรูปของรายได้ (INCOME FLOW EQUATION OF EXCHANGE)

ทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบความต้องการถือเงิน (THE QUANTITY THEORY: THE CHASH BALANCE APPROACH) โดยให้ความสนใจในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินของประชาชนในระบบเศรษฐกิจ ตามแนวคิดของสำนักเคมบริดจ์ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินของประชาชน ได้แก่ อรรถประโยชน์ของเงิน งบประมาณที่แต่ละคนมีอยู่ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน นิสัยของประชาชน ความถี่ในการรับ - จ่ายเงิน ระบบธนาคาร เป็นต้น

$$\text{สมการปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์ : } M_d = kPY = kPY$$

M_d = ความต้องการถือเงินในรูปตัวเงิน

k = สัดส่วนของระดับรายได้

P = ระดับราคา

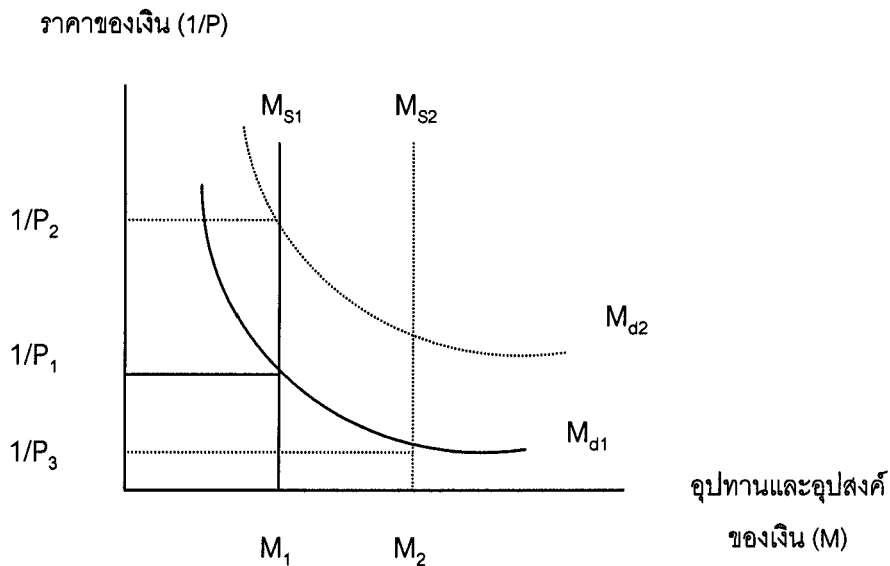
Y = ระดับรายได้

จากสมการปริมาณเงินของสำนักเคมบริดจ์เขียนใหม่ให้อยู่ในรูป

$$P = \frac{M}{kY}$$

อธิบายได้ว่าระดับราคาสินค้าจะผันแปรตามปริมาณเงิน (M) และแปรผกผันกับสัดส่วนของเงินที่ประชาชนต้องการถือ (k) และระดับรายได้ (Y)

อาจเขียนแสดงเป็นภาพได้ดังนี้ ให้แกนนอนแสดงอุปทานและอุปสงค์ของเงิน (M) แกนตั้งแสดงถึงราคาของเงินหรืออำนาจซื้อของเงิน ($1/P$) โดย P แสดงถึงราคาสินค้า และ $1/P$ แสดงถึงราคาของเงินหรืออำนาจซื้อ

ภาพที่ 2.2 อุปทานและอุปสงค์ของเงินและระดับราคาสินค้า

จากภาพ ปริมาณเงินในขณะใดขณะหนึ่งถูกกำหนดมาให้ ดังนั้นปริมาณเงินจึงไม่ขึ้นอยู่กับการราคาของเงิน ($1/P$) เส้นอุปทานของเงิน (M_s) จึงเป็นเส้นตรงตั้งฉากกับแกนนอน เช่น เส้น M_{s1} และ เส้น M_{s2} ส่วนเส้นอุปสงค์ของเงิน (M_d) เท่ากับ kY จะเป็นเส้นที่ลาดลงจากซ้ายไปขวา เช่น เส้น M_{d1} และ M_{d2} คือถ้าราคาของเงิน ($1/P$) สูง ประชาชนต้องการถือเงินไว้เป็นเงินสดน้อย แต่ถ้าราคาของเงินต่ำ ($1/P$) ต่ำ ประชาชนต้องการถือเงินไว้เป็นเงินสดมากขึ้น

ตามภาพถ้าประชาชนมีความต้องการถือเงินเท่ากับปริมาณเงินที่มีอยู่พอดี ณ จุดตัดของเส้น M_{d1} กับ M_{s1} ราคาของเงินเท่ากับ $1/P_1$ และถ้าประชาชนต้องการถือเงินเพิ่มขึ้น ทำให้เส้น M_{d1} เลื่อนเป็น M_{d2} โดยที่ปริมาณเงินไม่เปลี่ยนแปลง ราคาของเงินจะสูงขึ้นจาก $1/P_1$ เป็น $1/P_2$ หรือกล่าวได้ว่าประชาชนมีความต้องการซื้อสินค้าน้อยลงทำให้ระดับราคาสินค้าลดลงจาก P_1 เป็น P_2 ก็คืออำนาจซื้อของเงินสูงขึ้นนั่นเอง

1.4 ทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ (KEYNES)

เคนส์ได้ปฏิวัติแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์จากแนวคิดของสำนักคลาสสิกอย่างสิ้นเชิงในหนังสือ The General Theory of employment, Interest, and Money (1936) เขาได้วิเคราะห์ความต้องการถือเงินจนกลายเป็นพื้นฐานการวิเคราะห์ด้านการเงินของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคจนถึงปัจจุบัน เขายอมรับว่ามนุษย์มีวัตถุประสงค์หรือมีความต้องการถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวันทั่วไปเช่นเดียวกับความคิดของมาร์แชลและ庇古 แต่เขายังเห็นว่ามีแรงจูงใจอื่น ๆ อีกที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการถือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือเหตุการณ์ที่มีได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า และความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็งกำไรในตลาดหุ้น ดังนั้นความต้องการถือเงินของเคนส์ เรียกว่า ความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference) ประกอบด้วย 3 กรณี ดังนี้

1. ความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย (Transaction Demand for Money)
2. ความต้องการถือเงินเพื่อสำรองไว้ในเหตุฉุกเฉิน (Precautionary Demand for Money)
3. ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร (Speculative Demand for Money)

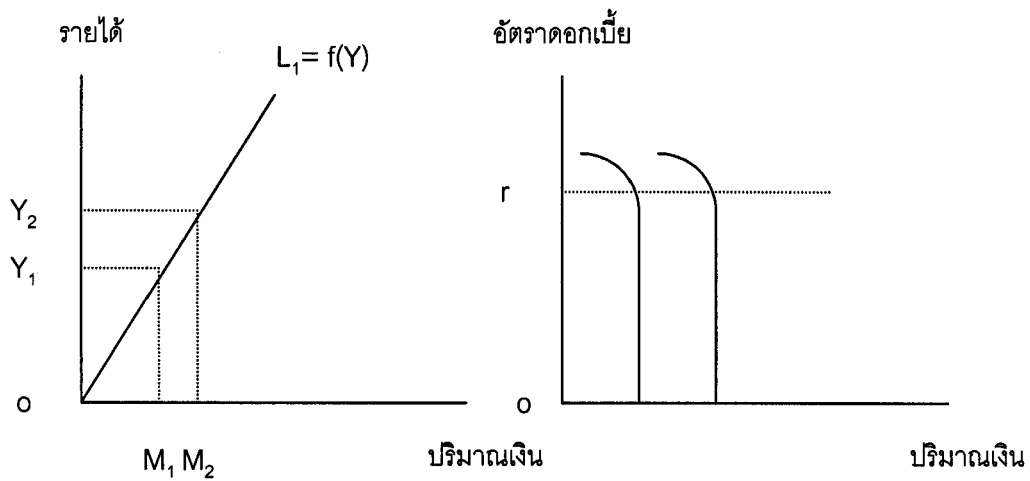
ความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย (Transaction Demand for Money)

ความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย คือการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นประจำวัน ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติเป็นสำคัญ คือ ค่าใช้จ่ายประจำวันสูงขึ้นก็ต่อเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น และจะลดลงเมื่อรายได้ลดลง

ความต้องการถือเงินเพื่อสำรองไว้ในเหตุฉุกเฉิน

(Precautionary Demand for Money)

นอกจากการใช้จ่ายประจำวันแล้ว บุคคลควรถือเงินไว้สำหรับใช้จ่ายกะทันหันในเหตุการณ์ที่ไม่อาจรู้ล่วงหน้า เช่น การออกจากงานไม่มีรายได้ เจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาล เป็นต้น การถือเงินแบบนี้ขึ้นอยู่กับรายได้เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนว่าจะมีมากน้อยแค่ไหน

ภาพที่ 2.3 ปริมาณเงินในรูปของการถือเงินเพื่อใช้จ่าย

จากภาพซ้ายมือ เส้น L_1 คือเส้นความต้องการถือเงินที่ขึ้นอยู่กับรายได้ รายได้ยิ่งสูง ความต้องการถือเงินยิ่งมาก เส้น L_1 จึงออกจากจุดกำเนิดและมีความชันมากกว่า 45 องศา อัตราส่วนความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายจะขึ้นกับรายได้ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 เสมอ และอัตราส่วนนี้คงที่ตลอด ความต้องการถือเงิน 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้นไม่เปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ย เว้นแต่ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ๆ เส้น จะวกกลับดังภาพขวามือ

สมการความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายทั้ง 2 ประเภทข้างต้น เขียนได้ ดังนี้

$$L_1 = f(Y)$$

L_1 = ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่าย (จับจ่ายใช้สอยและเหตุฉุกเฉิน)

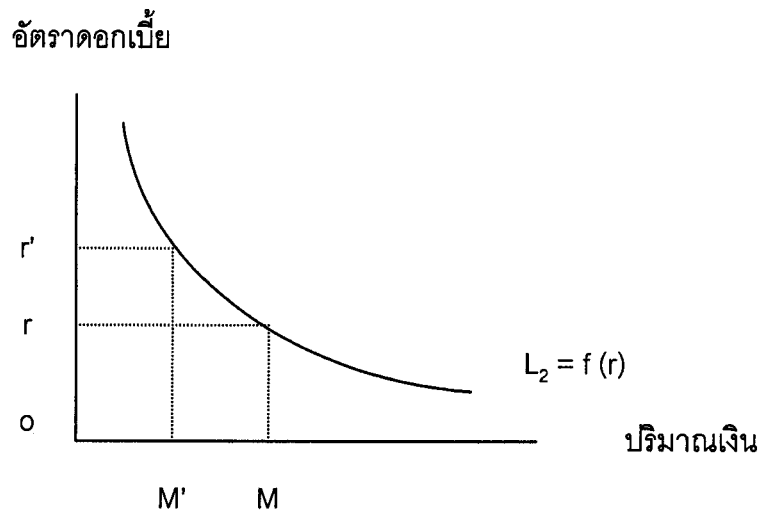
Y = ระดับรายได้

การถือเงินประเภท L_1 นี้ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของสังคม โดยเฉพาะจะถือเงินเป็นสัดส่วนกับรายได้ โดยกำหนดให้ k คือสัดส่วนของการถือเงินต่อรายได้ นั่นคือ

$$L_1 = k (Y)$$

ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร (Speculative Demand for Money)

รายได้ที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันและเงินสำรองเพื่อเหตุฉุกเฉินจะเป็นเงินเหลือเก็บ เงินจำนวนนี้จะถูกนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ในสินค้า (Real Assets) หรือหลักทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) เนื่องจากราคาสินค้าและอัตราดอกเบี้ยเป็นสิ่งที่ไม่คงที่แน่นอน จึงมีการเก็งกำไรในการลงทุนหาผลประโยชน์ ผู้ถือเงินจะซื้อสินค้าหรือหลักทรัพย์เมื่อคิดว่ามีราคาต่ำหรืออัตราดอกเบี้ยสูง ทั้งนี้เพื่อขายหากำไรในเวลาทีราคาสูงขึ้นหรืออัตราดอกเบี้ยต่ำลง ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ ซึ่งสร้างขึ้นภายใต้สถานการณ์ตะวันตกจึงถือว่าความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยเป็นสำคัญ กล่าวคืออัตราดอกเบี้ยต่ำความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรจะมาก อัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรจะน้อย เหตุผล คือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำราคาหลักทรัพย์จะสูงจึงไม่มีผู้ใดต้องการซื้อหลักทรัพย์ เพราะจะขาดทุนเมื่อขาย ความต้องการถือเงินเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำจึงมีมาก ตรงกันข้ามเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงราคาหลักทรัพย์ต่ำคนก็จะซื้อหลักทรัพย์เพื่อขายหากำไรเมื่อราคาหลักทรัพย์สูงขึ้น ดังนั้นความต้องการถือเงินเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงจึงมีน้อย

ภาพที่ 2.4 ปริมาณเงินในรูปของการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

จากภาพ เส้น L_2 คือเส้นความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร จะเป็นเส้นลาดลงจากซ้ายไปขวา แสดงว่าอัตราดอกเบี้ยยิ่งสูงความต้องการถือเงินก็ยิ่งน้อยลง เส้น L_2 จะตัดแกนตั้ง ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ๆ ความต้องการถือเงินก็จะมีน้อยลง ตรงกันข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำมาก ๆ ความต้องการถือเงินจะมีความยืดหยุ่นสมบูรณ์และขนานกับแกนนอนความต้องการถือเงินเป็น ∞ และอัตราดอกเบี้ยจะไม่ลดลงอีก เคนส์เรียกว่า กับดักสภาพคล่อง (Liquidity Trap) ซึ่งเคนส์ใช้อธิบายว่าทำไมนโยบายการเงินจึงไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ จนต้องหันมาใช้มาตรการหรือนโยบายการคลังแทน

ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรจะเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยและลักษณะความพอใจในการคงสภาพคล่องของสังคม สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$L_2 = f(r)$$

L_2 = ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

r = อัตราดอกเบี้ย

ความต้องการถือเงินทั้ง 3 ประเภทของเคนส์รวมกัน คือ ความต้องการถือเงินทั้งสิ้น เคนส์เรียกว่า ความพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference) เขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} M_d &= L_1 + L_2 \\ &= f(Y) + f(r) = f(Y, r) \end{aligned}$$

M_d = ความต้องการถือเงินรวม

L_1 = ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่าย (ใช้จ่ายใช้สอยและเหตุฉุกเฉิน)

L_2 = ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

1.5 ทฤษฎีความต้องการถือเงินของฟรีดแมน (M. FRIEDMAN)

ฟรีดแมนได้ทำการปฏิวัติแนวความคิดของสำนักคลาสสิกภายใต้โครงสร้างทฤษฎีปริมาณเงินของคลาสสิก โดยอาศัยสมการแลกเปลี่ยนเป็นหลัก คือ $MV = PT$ ฟรีดแมนได้ปรับปรุงการให้ความหมายของตัวแปรแต่ละตัวเสียใหม่รวมทั้งกระบวนการที่แสดงความสัมพันธ์เนื่องจากปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงมีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ ในสมการ เช่น ค่า V ไม่จำเป็นต้องคงที่เสมอไปเหมือนสมการของฟิชเชอร์ และฟรีดแมนเห็นว่าเงินเป็นสินทรัพย์ถาวร (Durable Assets) หรือสินค้านำทุน (Capital Goods) เนื่องจากเงินเป็นแหล่งที่ให้อำนาจซื้อ

ความมั่งคั่งในความหมายของฟรีดแมน

ฟรีดแมนได้ให้ความหมายของความมั่งคั่ง โดยการจัดส่วนประกอบใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) เช่น ธนบัตร พันธบัตร หุ้น หรือสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย
2. สินทรัพย์จับต้องได้ (Physical Assets) เช่น ที่ดิน อาคาร รถยนต์ สินค้า เป็นต้น
3. ทรัพยากรมนุษย์ (Human Wealth) เช่น ความรู้ ความชำนาญ ความฉลาด ความแข็งแรงของมนุษย์ เป็นต้น

ฟรีดแมนเชื่อว่าการจัดสรรประกอบของสินทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อความต้องการถือเงินและการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนของสินทรัพย์นั้น ๆ

ผลตอบแทนของสินทรัพย์ตามแนวคิดของฟรีดแมน

ฟรีดแมนให้ความสำคัญของการถือสินทรัพย์ดังกล่าวตลอดจนผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์เหล่านั้น และได้แยกผลตอบแทนของสินทรัพย์เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ผลตอบแทนของเงิน (r_m) โดยลักษณะของเงินแล้วผลตอบแทนของเงินไม่มี แต่ถ้าเราเทียบค่าของเงินกับสินค้าหรือสินทรัพย์อื่นแล้ว ผลตอบแทนของเงินอาจเกิดขึ้นได้ เช่น ปัจจุบันที่ดินราคาไร่ละ 10,000 บาท ถ้าคาดว่าในอนาคตราคาจะเป็นไร่ละ 20,000 บาท คนจะถือเงินลดลง เพราะนำเงินไปซื้อที่ดิน จึงเห็นได้ว่า การคาดคะเนผลตอบแทนของเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการถือเงิน ดังนั้นอัตราเงินเฟ้อ (G_p) มีผลต่อผลตอบแทนจากการถือเงิน
2. ผลตอบแทนของพันธบัตร (r_b) พันธบัตรให้ผลตอบแทน 2 ประเภท คือ เกิดจากอัตราดอกเบี้ยและเกิดจากราคาซื้อขายพันธบัตร เรียกว่า กำไรจากการขายพันธบัตร
3. ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (r_e) บุคคลอาจเลือกถือหุ้น (Equity) แทนการถือเงินและพันธบัตรก็ได้ ผลตอบแทนคือเงินปันผลและกำไรจากการขายหุ้น
4. ผลตอบแทนจากการถือสินค้า (G_p) ภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืดจะมีผลต่อราคาสินค้าและส่งผลกระทบต่อทางเลือกถือสินค้า และจะมีผลกระทบต่อถือเงินในที่สุด
5. ผลตอบแทนจากการลงทุนให้กับมนุษย์ (H) ผลตอบแทนที่มนุษย์จะได้รับจากการลงทุน เช่น การลงทุนเพื่อการศึกษา อบรม ฝึกงาน เป็นต้น

ฟริดแมนเชื่อว่าปริมาณเงินถูกกำหนดมาจากปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความต้องการถือเงิน เขาใช้ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) ครอบคลุมปริมาณเงินฝากทุกชนิดของธนาคารพาณิชย์ โดยถือว่าปริมาณเงินเหล่านี้มีลักษณะเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดจากภายนอก (Exogeneous Money)

รายได้ที่แท้จริงในความหมายของฟริดแมน

ฟริดแมนเห็นว่ารายได้ที่แท้จริงควรเป็นรายได้ถาวรหรือรายได้ประจำ (Permanent Income) ดังนั้น

$$\text{รายได้ทั้งหมดที่ได้รับ} = \text{รายได้ถาวร} + \text{รายได้ชั่วคราว}$$

ซึ่งเขาไม่เห็นด้วยกับการใช้ข้อมูลรายได้ประชาชาติจากบัญชีรายได้ประชาชาติของแต่ละปี (Actual Income) ทั้งนี้เพราะว่ารายได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Income) กับที่เกิดขึ้นจริงอาจจะแตกต่างกัน เนื่องจากรายได้ที่เกิดขึ้นอาจมาจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งไม่ควรที่จะให้มีผลกระทบกับความต้องการถือเงิน ดังนั้นรายได้ถาวรเท่านั้นที่จะมีผลกระทบต่อความต้องการถือเงิน ฟริดแมนวัดระดับรายได้ถาวรจากข้อมูลรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้นจริง ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วยน้ำหนักด้วยค่าเฉลี่ยของระดับรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้นจริงในอดีต

แนวคิดของฟริดแมนไม่แตกต่างจากทฤษฎีปริมาณเงินของคลาสสิก คือ ความต้องการถือเงินที่แท้จริงจะแปรผันโดยตรงและเป็นสัดส่วนเดียวกับราคา หมายความว่าความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินต่อระดับราคามีค่าเท่ากับหนึ่ง (Unitary Elastic) ฟริดแมนเชื่อว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดความต้องการถือเงินที่แท้จริงของสังคม คือ ระดับรายได้ที่แท้จริง แต่เขาไม่เชื่อว่าค่าความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินต่อระดับรายได้ที่แท้จริงมีค่าเท่ากับหนึ่งเหมือนของคลาสสิก ฟริดแมนเชื่อว่าค่าความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินต่อรายได้ที่แท้จริงจะมีค่ามากกว่าหนึ่ง หมายความว่า จำนวนเงินที่ประชาชนต้องการถือจะเปลี่ยนแปลงในเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ที่แท้จริง เงินจึงเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยตามแนวคิดของฟริดแมน

ปัจจัยกำหนดความต้องการถือเงินของฟรیدแมน

ความต้องการถือเงินตามทฤษฎีความต้องการถือเงินของฟรیدแมนถูกกำหนดด้วยระดับราคา (P) และรายได้ถาวร (Y_p) และต้นทุนของการถือเงิน แบ่งเป็น อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ได้รับจากการนำเงินไปลงทุน (r_m) และอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับราคาซึ่งทำให้อำนาจการซื้อของประชาชนลดลง

ต้นทุนการถือเงินของฟรیدแมนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความต้องการถือเงินของประชาชน ส่วนระดับราคาและรายได้ถาวรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความต้องการถือเงินของประชาชน ฟรیدแมนเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของความต้องการถือเงินจะเป็นสัดส่วนเดียวกับระดับราคาและเป็นสัดส่วนที่มากกว่ารายได้ถาวร

$$DD_M = f(P, r_m, r_b, r_e, p', s, n)$$

การกำหนดฟังก์ชันความต้องการถือเงิน

ตามทัศนะของฟรیدแมน การเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Marketable Capital) กับการลงทุนในตัวบุคคล (Human Capital) มีผลต่อความต้องการถือเงิน ดังนั้นฟังก์ชันความต้องการถือเงินของฟรیدแมนจึงเป็น ดังนี้

$$M_d = f(P, r_m, r_b, r_e, G_p, H, Y_p, U)$$

เปลี่ยนสมการให้อยู่ในรูปที่แท้จริง (REAL TERM)

$$M_d / P = f(r_m, r_b, r_e, G_p, H, Y_p, U)$$

กำหนดให้

- M_d = ความต้องการถือเงินที่แท้จริง
 r_m = ผลตอบแทนของเงิน
 r_b = ผลตอบแทนของพันธบัตร
 r_e = ผลตอบแทนของหุ้น
 G_p = ผลตอบแทนของสินค้า
 H = ผลตอบแทนจากการลงทุนในมนุษย์
 Y_p = รายได้ถาวร
 U = อรรถประโยชน์
 P = ระดับราคา

สรุป

ทฤษฎีความต้องการถือเงินของคลาสสิก เน้นความสำคัญของการถือเงินขึ้นกับระดับรายได้และระดับราคาและแปรผันโดยตรงต่อความต้องการถือเงิน ส่วนทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ เน้นบทบาทของอัตราดอกเบี้ยและรายได้ต่อการถือเงิน และราคาคงที่ ความผันแปรทางเศรษฐกิจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง สำหรับทฤษฎีความต้องการถือเงินของฟรีดแมนได้ยึดแนวคิดของคลาสสิกคือการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินมีความหมายต่อระบบเศรษฐกิจมาก โดยเน้นความต้องการถือเงินเป็นส่วนหนึ่งของความมั่งคั่ง นั่นคือการจัดการในส่วนประกอบของความมั่งคั่งของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการถือเงินของฟรีดแมน ซึ่งต่างจากแนวคิดของเคนส์ ความมั่งคั่งในความหมายของฟรีดแมนกว้างกว่าเคนส์ กล่าวคือทรัพย์สินทางการเงิน ทรัพย์สินจับต้องได้ และความมั่งคั่งด้านมนุษย์ ฟรีดแมนเชื่อว่าการจัดสรรประกอบในการถือสินทรัพย์เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการถือเงิน และเชื่อว่าการตัดสินใจเลือกถือสินทรัพย์ยังขึ้นอยู่กับผลตอบแทนของสินทรัพย์นั้น ๆ

ทฤษฎีความต้องการถือเงินของฟรีดแมนเมื่อเทียบกับทฤษฎีความพึงพอใจสภาพคล่องของเคนส์แล้ว พบว่ามีปัจจัยกำหนดความต้องการถือเงินเหมือนกัน ได้แก่ ระดับรายได้ที่แท้จริง ระดับราคา และระดับอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน

การทดสอบของฟริดแมน พบว่าความต้องการถือเงินแปรผันโดยตรงและเป็นสัดส่วนที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ที่แท้จริง แต่ความต้องการถือเงินแปรผันและเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย และมีค่าต่ำมากจนแทบจะไม่มีมีความสำคัญ และไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงิน ส่วนความต้องการถือเงินจะแปรผันโดยตรงและเป็นสัดส่วนเดียวกับระดับราคาเหมือนทฤษฎีของคลาสสิก

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. มานี ครองสมบูรณ์ วิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยที่กำหนดอัตราหมุนเวียนของเงินในประเทศไทย" พบว่า ปัจจัยที่กำหนดอัตราหมุนเวียนของเงินทั้งในความหมายแคบ (M1) และความหมายกว้าง (M2) ขึ้นกับนวัตกรรมทางการเงิน จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ ระดับรายได้ และระดับอัตราดอกเบี้ยตามลำดับ

2. กฤษดา นุรักษ์เข วิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคา อิทธิพลความล่าช้าของนโยบายการเงินในประเทศไทย พ.ศ. 2528-2537 พบว่า ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์ ปริมาณฐานเงินเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน

3. พรรณิธดา เหล่าพวงศักดิ์ วิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลกระทบของนโยบายอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคารต่อการออมและการลงทุนในประเทศไทย : กรณีศึกษาการเปิดเสรีทางการเงินด้านอัตราดอกเบี้ย" พบว่าจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ ผลิตรักษัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมในบัญชีเงินฝากประจำ ผลิตรักษัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการออมในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ผลิตรักษัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อการลงทุนที่ได้รับจากธนาคารพาณิชย์

5. วันธิดา แก้วบางพระ วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความต้องการถือเงิน : ศึกษากรณีประเทศไทย ระหว่างปี 2525- 2539” พบว่า ความต้องการถือเงินของประชาชนทั่วไปตามทฤษฎีของเคนส์มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับรายได้ และทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ส่วนความต้องการถือเงินของประชาชนตามทฤษฎีความต้องการถือเงินของสำนักการเงินนิยมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับรายได้ ทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเน และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีแนวคิดว่า “เงิน” เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury Goods) ส่วนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในประเทศไทย พบว่า มีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันระบบเศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตสูงขึ้น แสดงว่าปริมาณเงินมีบทบาทและความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

6. นราภรณ์ หมอนไหม วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความต้องการถือเงินในประเทศไทย : กรณีศึกษา พ.ศ. 2517 – 2536” พบว่าความต้องการถือเงินมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ ระดับราคา อัตราดอกเบี้ย และระดับการลงทุน โดยความสัมพันธ์ในระยะยาวความต้องการถือเงินในนามตามความหมายแคบ(M1) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ส่วนบุคคล และอัตราเงินเฟ้อ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ส่วนความต้องการถือเงินในนามตามความหมายกว้าง (M2) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ส่วนบุคคล และทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินเฟ้อ และอัตราผลตอบแทนของพันธบัตรรัฐบาล

ความสัมพันธ์ระยะสั้น ความต้องการถือเงินในนามตามความหมายแคบ และความหมายกว้างมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความต้องการถือเงินในปีที่ผ่านมา แต่สำหรับความต้องการถือเงินในนามตามความหมายแคบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความต้องการถือเงินในปีที่ผ่านมา และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนในปีที่ผ่านมา

7. พิมล สืบปรุ วิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อระดับรายได้ ประชาชาติปี 2515-2539” พบว่า การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินกับระดับรายได้ประชาชาติมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

9. ธีระ ปานะชา วิทยานิพนธ์เรื่อง " ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย" พบว่า อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศขึ้นอยู่กับปริมาณเงินในประเทศที่แท้จริงตามความหมายกว้าง

บทที่ 3

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อความต้องการถือเงิน

บทนี้จะศึกษาลักษณะทั่วไปของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทย ได้แก่ ปริมาณเงิน ระดับรายได้ ระดับราคา อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย โดยมีตารางข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ความสำคัญและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทย ปริมาณเงินในประเทศไทยธนาคารแห่งประเทศไทยได้รวบรวมข้อมูลเผยแพร่ให้กับประชาชนเป็นประจำทุกเดือนในรายงานเศรษฐกิจรายเดือน

1. คำจำกัดความของปริมาณเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความของปริมาณเงิน ดังนี้

ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M1) หมายถึง เหรียญกษาปณ์และธนบัตรที่อยู่ในมือประชาชน และที่อยู่ในสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ และไม่ใช่ธนาคารกลางบวกด้วยเงินฝากเพื่อเรียกที่อยู่ในมือประชาชน และที่อยู่ในสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (ตารางที่ 1)

ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) หมายถึง ปริมาณเงินในความหมายแคบ (M1) บวกด้วยเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ (ตารางที่ 2)

2. ระดับรายได้

ระดับรายได้ใช้วัดความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศ เพื่อวัดความรวยความจนของบุคคล ระดับรายได้ดังกล่าวเป็นระดับรายได้รวมของประเทศ เรียกว่า รายได้ประชาชาติ ซึ่งมีความหมายกว้าง หมายถึง มูลค่าเป็นตัวเงินของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในประเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด ปกติคิดระยะเวลา 1 ปี

การวัดรายได้ประชาชาติ หรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ สามารถวัดได้หลายรูปแบบ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product : GNP) หมายถึง มูลค่าในราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ประเทศหนึ่ง ๆ ผลิตขึ้นมาให้ในระยะเวลาหนึ่ง โดยยึดหลักมูลค่าของสินค้าและบริการดังกล่าวจะต้องเกิดจากทรัพยากรและพลเมืองของประเทศผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรนั้น

2. ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) หมายถึง มูลค่าในท้องตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในอาณาเขตของประเทศภายในระยะเวลาหนึ่ง

ดังนั้น $GNP = GDP +$ รายได้จากการเป็นเจ้าของทรัพยากรสุทธิจากต่างประเทศ

ตารางที่ 3.1 ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจตามความหมายแคบ (M1)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์	เงินฝากเพื่อเรียก	ปริมาณเงิน M1	
2536	Q ₁	175,437.0	74,103.1	249,540.1
	Q ₂	172,672.2	71,064.1	243,736.3
	Q ₃	174,089.7	77,850.6	251,940.3
	Q ₄	208,575.2	87,580.5	296,155.7
2537	Q ₁	208,142.4	99,208.9	307,351.3
	Q ₂	207,727.1	82,988.5	290,715.6
	Q ₃	213,193.0	101,901.6	315,094.6
	Q ₄	241,949.7	104,484.1	346,433.8
2538	Q ₁	248,544.4	103,508.0	352,052.4
	Q ₂	253,672.8	110,355.3	364,028.1
	Q ₃	246,694.8	120,849.6	367,544.4
	Q ₄	284,057.3	104,218.8	388,276.1
2539	Q ₁	280,901.5	141,024.8	421,926.3
	Q ₂	273,932.8	119,213.4	393,146.2
	Q ₃	270,286.2	138,034.8	408,321.0
	Q ₄	304,297.7	119,388.6	423,686.3
2540	Q ₁	296,983.9	129,986.7	426,970.6
	Q ₂	283,877.1	112,513.1	396,390.2
	Q ₃	296,243.3	104,280.1	400,523.4
	Q ₄	333,963.9	94,820.7	428,784.6
2541	Q ₁	310,446.0	95,430.9	405,876.9
	Q ₂	289,215.1	92,456.7	381,671.8
	Q ₃	294,078.6	95,209.4	389,288.0
	Q ₄	318,294.1	123,438.4	441,732.5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี		ธนบัตรและ เหรียญกษาปณ์	เงินฝากเพื่อเรียก	ปริมาณเงิน M1
2542	Q ₁	313,396.6	144,644.3	458,040.9
	Q ₂	305,077.6	124,148.0	429,225.6
	Q ₃	321,983.0	109,918.1	431,901.1
	Q ₄	472,406.7	102,632.7	575,039.4
2543	Q ₁	372,772.5	122,216.8	494,989.3
	Q ₂	353,871.6	109,226.1	463,097.7
	Q ₃	362,365.5	121,101.3	483,466.8
	Q ₄	406,841.0	118,849.9	525,690.9
2544	Q ₁	399,429.9	133,898.1	533,328.0
	Q ₂	386,550.7	131,141.9	517,692.6
	Q ₃	397,385.1	140,767.3	538,152.4
	Q ₄	440,884.1	138,542.3	579,426.4
2545	Q ₁	443,707.5	156,520.5	600,228.0
	Q ₂	433,548.1	150,802.5	584,350.6
	Q ₃	437,169.5	162,689.7	599,859.2
	Q ₄	496,029.6	167,463.7	663,493.3

ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index01.htm>

ตารางที่ 3.2 ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M2) และอัตราการเพิ่ม ปี พ.ศ. 2536 – 2545

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี		ปริมาณเงิน	เงินฝาก	อัตราการ	ปริมาณเงิน	อัตราการ
		M1	ออมทรัพย์รวม เงินฝากประจำ	เปลี่ยนแปลง ของเงินฝาก(%)	M2	เปลี่ยนแปลง ของM2 (%)
2536	Q ₁	249,540.1	1,916,339.5	2.58	2,165,879.6	2.27
	Q ₂	243,736.3	2,012,800.2	5.03	2,256,536.5	4.19
	Q ₃	251,940.3	2,098,859.4	4.28	2,350,799.7	4.18
	Q ₄	296,155.7	2,210,943.7	5.34	2,507,099.4	6.65
2537	Q ₁	307,351.3	2,166,168.3	(2.03)	2,473,519.6	(1.34)
	Q ₂	290,715.6	2,248,830.1	3.82	2,539,545.7	2.67
	Q ₃	315,094.6	2,333,241.8	3.75	2,648,336.4	4.28
	Q ₄	346,433.8	2,482,949.5	6.42	2,829,383.3	6.84
2538	Q ₁	352,052.4	2,494,636.6	0.47	2,846,689.0	0.61
	Q ₂	364,028.1	2,662,301.8	6.72	3,026,329.9	6.31
	Q ₃	367,544.4	2,767,908.1	3.97	3,135,452.5	3.61
	Q ₄	388,276.1	2,922,282.6	5.58	3,310,558.7	5.58
2539	Q ₁	421,926.3	3,048,358.6	4.31	3,470,284.9	4.82
	Q ₂	393,146.2	3,144,135.7	3.14	3,537,281.9	1.93
	Q ₃	408,321.0	3,165,796.6	0.69	3,574,117.6	1.04
	Q ₄	423,686.3	3,302,966.4	4.33	3,726,652.7	4.27
2540	Q ₁	426,970.6	3,381,214.3	2.37	3,808,184.9	2.19
	Q ₂	396,390.2	3,561,699.9	5.34	3,958,090.1	3.94
	Q ₃	400,523.4	3,765,747.3	5.73	4,166,270.7	5.26
	Q ₄	428,784.6	3,910,560.1	3.85	4,339,344.7	4.15
2541	Q ₁	405,876.9	4,002,875.0	2.36	4,408,751.9	1.60
	Q ₂	381,671.8	4,120,819.8	2.95	4,502,491.6	2.13
	Q ₃	389,288.0	4,300,012.0	4.35	4,689,300.0	4.15
	Q ₄	441,732.5	4,311,628.9	0.27	4,753,361.4	1.37

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี		ปริมาณเงิน	เงินฝาก	อัตราการ	ปริมาณเงิน	อัตราการ
		M1	ออมทรัพย์รวม เงินฝากประจำ	เปลี่ยนแปลง ของเงินฝาก(%)	M2	เปลี่ยนแปลง ของM2 (%)
2542	Q ₁	458,040.9	4,331,022.5	0.45	4,789,063.4	0.75
	Q ₂	429,225.6	4,334,893.6	0.09	4,764,119.2	(0.52)
	Q ₃	431,901.1	4,354,677.1	0.46	4,786,578.0	0.47
	Q ₄	575,039.4	4,279,709.0	(1.72)	4,854,748.4	1.42
2543	Q ₁	494,989.3	4,329,477.5	1.16	4,824,466.8	(0.62)
	Q ₂	463,097.7	4,338,225.4	0.20	4,801,323.1	(0.48)
	Q ₃	483,466.8	4,423,991.8	1.98	4,907,458.6	2.21
	Q ₄	525,690.9	4,506,993.2	1.88	5,032,684.1	2.55
2544	Q ₁	533,328.0	4,580,231.2	1.62	5,113,559.2	1.61
	Q ₂	517,692.6	4,604,683.7	0.53	5,122,376.3	0.17
	Q ₃	538,152.4	4,627,528.0	0.50	5,165,680.4	0.85
	Q ₄	579,426.4	4,664,228.5	0.79	5,243,654.9	1.51
2545	Q ₁	600,228.0	4,768,863.2	2.24	5,369,091.2	2.39
	Q ₂	584,350.6	4,801,332.9	0.68	5,385,683.5	0.25
	Q ₃	599,859.2	4,657,899.6	(2.99)	5,257,758.8	(2.32)
	Q ₄	663,493.3	4,715,363.8	1.23	5,378,8557.1	2.30

ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index01.htm>

ระดับรายได้ที่ศึกษาครั้งนี้ใช้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GNP) ซึ่งใช้ราคาในปี พ.ศ. 2531 เป็นปีฐาน

ด้านการผลิต (Production Approach) ประกอบด้วยผลผลิตจากสาขาต่าง ๆ ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม (Agriculture)

- 1.1 พืช (Crops)
- 1.2 ปศุสัตว์ (Livestocks)
- 1.3 ประมง (Fisheries)
- 1.4 ป่าไม้ (Forestry)
- 1.5 บริการทางการเกษตร (Agricultural Services)
- 1.6 การแปรรูปผลิตผลเกษตรอย่างง่าย (Simple Agriculture Processing Product)

2. สาขาที่ไม่ใช่การเกษตร (Non – Agriculture)

- 2.1 การเหมืองแร่และย่อยหิน (Mining & Quarrying)
- 2.2 การอุตสาหกรรม (Manufacturing)
- 2.3 การก่อสร้าง (Construction)
- 2.4 การไฟฟ้าและประปา (Electricity & Water Supply)
- 2.5 การคมนาคมและขนส่ง (Transportation & Communication)
- 2.6 การค้าส่งและค้าปลีก (Wholesales & Retail Trade)
- 2.7 การเงินการธนาคาร (Banking, Insurance & Real Estate)
- 2.8 กรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของที่อาศัย (Ownership of Dwelling)
- 2.9 การบริหารราชการและป้องกันประเทศ (Public Administration & Defence)
- 2.10 การบริการอื่น ๆ (Other Services)

ตารางที่ 3.3 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตสาขาเกษตรกรรม สาขาอื่น และรายได้ที่แท้จริง
ปี พ.ศ. 2536 – 2545

(หน่วย : ล้านบาท)

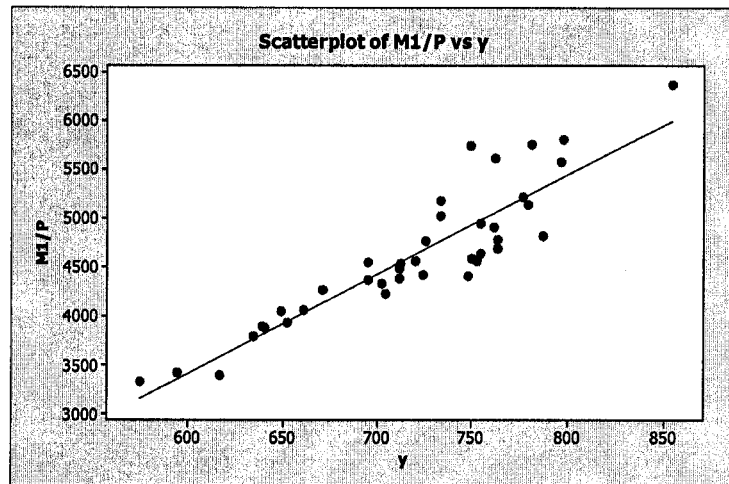
ปี	สาขา เกษตรกรรม	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	สาขาอื่น	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	รายได้ที่ แท้จริง	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	
2536	Q ₁	67,030	-	535,204	-	593,583	-
	Q ₂	50,350	(24.88)	537,787	0.48	574,550	(3.21)
	Q ₃	50,937	1.17	573,429	6.63	616,269	7.26
	Q ₄	86,789	70.38	569,382	(0.71)	652,320	5.85
2537	Q ₁	66,169	(23.76)	601,816	5.70	660,973	1.33
	Q ₂	50,504	(23.67)	596,069	(0.95)	634,137	(4.06)
	Q ₃	54,057	7.04	604,428	1.40	648,433	2.25
	Q ₄	95,163	76.04	624,767	3.36	711,193	9.68
2538	Q ₁	72,541	(23.77)	659,322	5.53	723,541	1.74
	Q ₂	62,195	(14.26)	664,082	0.72	711,710	(1.64)
	Q ₃	52,587	(15.45)	668,921	0.73	711,009	(0.10)
	Q ₄	89,267	69.75	672,821	0.58	754,490	6.12
2539	Q ₁	74,995	(15.99)	691,432	2.77	754,432	(0.01)
	Q ₂	65,080	(13.22)	708,588	2.48	752,508	(0.26)
	Q ₃	56,303	(13.49)	721,705	1.85	763,074	1.40
	Q ₄	92,462	64.22	704,773	(2.35)	787,074	3.15
2540	Q ₁	74,957	(18.93)	699,162	(0.80)	762,997	(3.06)
	Q ₂	64,046	(14.56)	705,144	0.86	747,708	(2.00)
	Q ₃	55,638	(13.13)	709,837	0.67	747,909	0.03
	Q ₄	92,192	65.70	671,639	(5.38)	749,701	0.24
2541	Q ₁	75,242	(18.39)	644,063	(4.11)	704,033	(6.09)
	Q ₂	56,946	(24.32)	605,469	(5.99)	639,008	(9.24)
	Q ₃	52,554	(7.71)	606,345	0.14	640,164	0.18
	Q ₄	97,864	86.22	611,201	0.80	694,291	8.46

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	สาขา เกษตรกรรม	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	สาขาอื่น	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	รายได้ที่ แท้จริง	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	
2542	Q ₁	78,086	(20.21)	639,703	4.66	694,783	0.07
	Q ₂	60,103	(23.03)	625,142	(2.28)	670,485	(3.50)
	Q ₃	55,700	(7.33)	658,640	5.36	701,590	4.64
	Q ₄	95,289	71.08	659,317	0.10	748,649	6.71
2543	Q ₁	80,388	(15.64)	684,023	3.75	761,070	1.66
	Q ₂	67,952	(15.47)	658,988	(3.66)	719,924	(5.41)
	Q ₃	59,312	(12.71)	671,107	1.84	725,210	0.73
	Q ₄	100,043	68.67	683,581	1.86	778,812	7.39
2544	Q ₁	82,329	(17.71)	694,208	1.55	776,154	(0.34)
	Q ₂	69,135	(16.03)	671,504	(3.27)	733,117	(5.54)
	Q ₃	59,629	(13.75)	683,741	1.82	733,304	0.03
	Q ₄	106,837	79.17	696,322	1.84	795,959	8.54
2545	Q ₁	84,441	(20.96)	722,180	3.71	797,247	0.16
	Q ₂	69,618	(17.55)	708,989	(1.83)	761,397	(4.50)
	Q ₃	59,774	(14.14)	726,372	2.45	780,534	2.51
	Q ₄	405,544	76.57	747,715	2.94	853,703	9.37

ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.htm>

ภาพที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน (M1/P) และรายได้ที่แท้จริง (y)

correlation = 0.898

จากภาพที่ 4.1 รายได้ที่แท้จริง (y) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ปริมาณเงินโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.898 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ระดับราคา

ระดับราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงเนื่องจากระดับอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเปลี่ยนแปลง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าที่ใช้กันคือดัชนีปรับมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP Deflator) ดัชนีราคาขายส่ง (Wholesales Price Index) และดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาที่เราได้จากดัชนีราคาทั้งสามดังกล่าวข้างต้นย่อมแตกต่างกัน คือ

1. ดัชนีปรับมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น เป็นดัชนีที่ครอบคลุมสินค้าทุกชนิดในระบบเศรษฐกิจ โดยไม่จำกัดรายการว่าเป็นสินค้าภาคเอกชนหรือสาธารณูปโภคของรัฐบาล การจัดทำดัชนีสินค้าชนิดนี้ต้องใช้เวลามากในการประมวลข้อมูล การจัดทำดัชนีราคาสินค้าดังกล่าวจึงล่าช้ามาก

2. ดัชนีราคาขายส่ง (WPI) เป็นดัชนีราคาที่วัดจากราคาสินค้าในตลาดขั้นต้น (Primary Market) คือ ตลาดที่ผู้ผลิตขายให้แก่พ่อค้าคนกลางหรือผู้แทนจำหน่าย ดังนั้นจึงเป็นราคาจากโรงงาน ดัชนีราคาขายส่งเหมาะสำหรับใช้วัดความเปลี่ยนแปลงของภาวะธุรกิจมากกว่าที่จะใช้วัดระดับค่าครองชีพ และยังเป็นดัชนีราคาที่เคลื่อนไหวง่ายต่อผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยที่มาจากต่างประเทศ เช่น การส่งออกและการนำเข้า เป็นต้น

3. ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) เป็นดัชนีที่สร้างขึ้นจากราคาสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน รายการสินค้าเหล่านี้ได้จากการสำรวจรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ดัชนีราคาผู้บริโภคจะครอบคลุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค แต่ไม่รวมสินค้าประเภททุน ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นราคาสำหรับผู้บริโภคจ่าย ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการใช้วัดระดับการครองชีพของประชาชนทั่วไป

ระดับราคาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ดัชนีราคาผู้บริโภค เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการถือเงินของประชาชนมากกว่าชนิดอื่น ดัชนีราคาผู้บริโภคได้ใช้รายการหมวดสินค้าและบริการ ดังนี้ คือ

1. หมวดอาหารและเครื่องดื่ม
2. หมวดอื่น ๆ ซึ่งหมายถึง เคหะสถาน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ในบ้าน เครื่องนุ่งห่ม การรักษาพยาบาลและบริการส่วนบุคคล พาหนะและบริการขนส่ง การบันเทิง การอ่านและการศึกษา ยาสูบ และเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ตารางที่ 3.4 ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2536 - 2545 (2541=100)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	หมวดอาหาร		หมวดอื่น		รวม		
	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	
2536	Q ₁	65.9	0.00	78.4	0.64	73.0	0.27
	Q ₂	67.5	2.43	79.1	0.89	74.1	1.51
	Q ₃	69.0	2.22	79.8	0.88	75.2	1.48
	Q ₄	68.9	(0.14)	80.6	1.00	75.6	0.53
2537	Q ₁	70.0	1.60	81.5	1.12	76.5	1.19
	Q ₂	71.9	2.71	82.2	0.86	77.8	1.70
	Q ₃	73.9	2.78	82.8	0.73	79.0	1.54
	Q ₄	74.4	0.68	83.4	0.72	79.6	0.76
2538	Q ₁	75.1	0.94	84.1	0.84	80.2	0.75
	Q ₂	77.1	2.66	85.6	1.78	82.0	2.24
	Q ₃	79.4	2.98	86.9	1.52	83.7	2.07
	Q ₄	82.0	3.27	87.5	0.69	85.2	1.79
2539	Q ₁	83.4	1.71	88.1	0.69	86.2	1.17
	Q ₂	84.3	1.08	89.0	1.02	87.1	1.04
	Q ₃	86.1	2.14	89.3	0.34	88.0	1.03
	Q ₄	87.6	1.74	90.1	0.90	89.2	1.36
2540	Q ₁	88.1	.057	91.1	1.11	89.9	0.78
	Q ₂	89.0	1.02	92.0	0.99	90.8	1.00
	Q ₃	93.4	4.94	93.2	1.30	93.4	2.86
	Q ₄	94.5	1.18	96.6	3.65	95.8	2.57
2541	Q ₁	97.4	3.07	98.4	1.86	98.0	2.30
	Q ₂	100.5	3.18	100.1	1.73	100.2	2.24
	Q ₃	101.6	1.09	100.8	0.70	101.1	0.90
	Q ₄	100.3	(1.28)	100.8	0.00	100.6	(0.49)

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	หมวดอาหาร		หมวดอื่น		รวม		
	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	ดัชนี	การเปลี่ยนแปลง (%)	
2542	Q ₁	100.3	0.00	100.8	0.00	100.6	0.00
	Q ₂	99.3	(1.00)	100.1	(0.69)	99.8	(0.80)
	Q ₃	98.7	(0.60)	101.0	0.90	100.1	0.30
	Q ₄	98.3	(0.41)	102.1	1.09	100.7	0.60
2543	Q ₁	98.6	0.31	103.3	1.18	101.5	0.79
	Q ₂	97.7	(0.91)	103.7	0.39	101.4	(0.10)
	Q ₃	98.2	0.51	104.7	0.96	102.2	0.79
	Q ₄	97.6	(0.61)	105.2	0.48	102.3	0.10
2544	Q ₁	98.2	0.61	105.8	0.57	102.9	0.59
	Q ₂	98.9	0.71	107.2	1.32	104.0	1.07
	Q ₃	99.1	0.20	106.9	(0.28)	103.9	(0.10)
	Q ₄	98.6	(0.50)	106.3	(0.56)	103.4	(0.48)
2545	Q ₁	98.5	(0.10)	106.6	1.28	103.5	0.10
	Q ₂	98.7	0.20	107.6	0.94	104.2	0.68
	Q ₃	99.0	0.30	107.4	(0.19)	104.2	0.00
	Q ₄	99.7	0.71	107.9	0.47	104.8	0.58

ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.ht>

ภาวะเงินเฟ้อ

แซมมวลสัน (Samuelson) ให้คำจำกัดความของ "เงินเฟ้อ" ไว้ว่า ภาวะเงินเฟ้อ หมายถึงภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาชานาน

ภาวะเงินเฟ้อคือภาวะที่ค่าของเงินลดลงไปเรื่อย ๆ ทำให้เงินจำนวนเดียวกันในวันนี้ไม่สามารถซื้อสิ่งของหรือบริการจำนวนเดียวกันได้ ผลของค่าเงินที่ลดลงทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น อัตราค่าจ้าง เงินเดือน ดอกเบี้ย ค่าเช่า จะสูงขึ้นตามไป การสูงขึ้นดังกล่าวมีปฏิภรียาต่อกันและกันตามมาหลายประการ เช่น ปริมาณเงินจะเพิ่มสูงขึ้น ยิ่งราคาสินค้าต่าง ๆ เหล่านั้นสูงขึ้นเร็วเท่าไร ปริมาณเงินก็จะสูงขึ้นเร็วตามไปเท่านั้นประชาชนจะขาดความเชื่อถือเงินตรา มีรายได้มาเท่าไรก็จะใช้จ่ายหมดไม่มีการออม เมื่อไม่มีการออมก็จะไม่มีการลงทุนในกิจการต่าง ๆ

ในประเทศไทยเงินเฟ้อวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นดัชนีที่จัดทำโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคซื้อหาเป็นประจำ โดยน้ำหนักของสินค้าและบริการแต่ละรายการกำหนดจากรูปแบบการใช้จ่ายของครัวเรือนซึ่งได้จากการสำรวจ

ตารางที่ 3.5 อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ปี พ.ศ. 2536 - 2545

ปี		อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ประจำ 12 เดือน	อัตราเงินเฟ้อ	อัตราดอกเบี้ย ที่แท้จริง
2536	Q ₁	8.50	0.27	8.23
	Q ₂	8.50	1.51	6.99
	Q ₃	8.50	1.48	7.02
	Q ₄	7.00	0.53	6.47
2537	Q ₁	7.00 – 7.75	1.19	5.81 – 6.56
	Q ₂	7.50 – 8.50	1.70	5.80 – 6.80
	Q ₃	7.75 – 9.00	1.54	6.21 – 7.46
	Q ₄	8.25 – 10.25	0.76	7.49 – 9.49
2538	Q ₁	9.75 – 11.50	0.75	9.00 – 10.75
	Q ₂	10.25 – 12.00	2.24	8.01 – 9.76
	Q ₃	10.25 – 11.00	2.07	8.18 – 8.93
	Q ₄	10.25 – 11.00	1.79	8.46 – 9.20
2539	Q ₁	9.75 – 10.50	1.17	8.58 – 9.33
	Q ₂	9.00 – 10.00	1.04	7.96 – 8.96
	Q ₃	8.75 – 9.50	1.03	7.72 – 8.47
	Q ₄	8.50 – 9.25	1.36	7.14 – 7.89
2540	Q ₁	8.50 – 9.25	0.78	7.74 – 8.47
	Q ₂	8.00 – 8.75	1.00	7.00 – 7.75
	Q ₃	10.00 – 11.50	2.86	7.14 – 8.64
	Q ₄	10.00 – 13.00	2.57	7.43 – 10.43
2541	Q ₁	10.00 – 12.25	2.30	7.70 – 9.95
	Q ₂	10.00 – 11.50	2.24	7.76 – 9.26
	Q ₃	7.00 – 8.50	0.90	6.10 – 7.60
	Q ₄	6.00	(0.49)	6.49

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ปี		อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ประจำ 12 เดือน	อัตราเงินเฟ้อ	อัตราดอกเบี้ย ที่แท้จริง
2542	Q ₁	5.00	0.00	5.00
	Q ₂	5.00	(0.80)	5.80
	Q ₃	4.50 – 4.75	0.30	4.20 – 4.45
	Q ₄	4.00 – 4.25	0.60	3.40 – 3.65
2543	Q ₁	3.75 – 4.00	0.79	2.96 – 3.21
	Q ₂	3.75 – 4.00	(0.10)	3.85 – 4.10
	Q ₃	3.50	0.79	2.71
	Q ₄	3.50	0.10	3.40
2544	Q ₁	3.00	0.59	2.41
	Q ₂	3.00	1.07	1.93
	Q ₃	3.00	(0.10)	3.10
	Q ₄	2.75 – 3.00	(0.48)	3.23 – 3.48
2545	Q ₁	2.50 – 3.00	0.10	2.40 – 2.90
	Q ₂	2.50 – 3.00	0.68	1.82 – 2.32
	Q ₃	2.50 – 3.00	0.00	2.50 – 3.00
	Q ₄	2.00	0.58	1.42

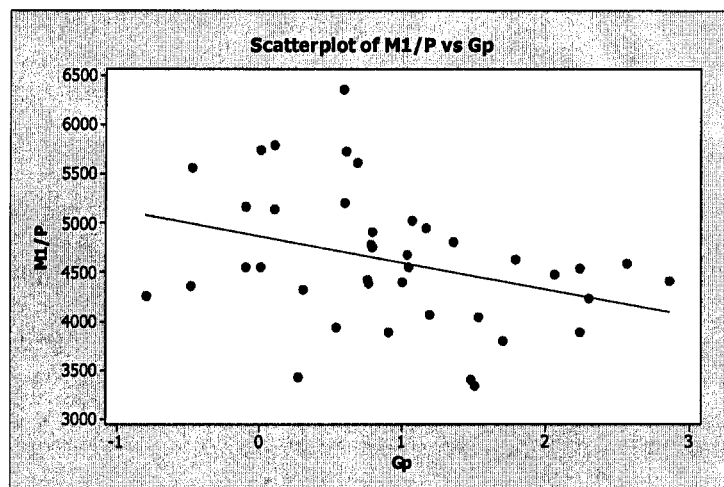
ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index01.htm>

ที่มา : <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.htm>

ตามหลักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การเกิดภาวะเงินเฟ้อมาจาก 2 ปัจจัยหลัก

ปัจจัยแรก คือ แรงดึงทางด้านอุปสงค์ (Demand Pul) เกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจมีความต้องการ ปริมาณสินค้าและบริการมากกว่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงดึงให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน การดำเนินนโยบายการคลังของภาครัฐบาล การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคของประชาชน

ปัจจัยที่สอง เกิดจากด้านต้นทุนการผลิตสูงขึ้น (Cost push) ทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าขึ้น สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อาทิ การเพิ่มของค่าจ้างแรงงาน การเกิดภัยทางธรรมชาติ การเพิ่มกำไรของผู้ประกอบการ การเปลี่ยนแปลงราคาของสินค้านำเข้า ซึ่งอาจเพิ่มไปตามภาวะตลาดโลก หรือผลของอัตราแลกเปลี่ยน

ภาพที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน (Md/P) และอัตราเงินเฟ้อ (Gp)

correlation = -0.344

จากภาพที่ 4.2 อัตราเงินเฟ้อ (y) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ ปริมาณเงินโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.344 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ

โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย

การศึกษาโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยของตลาดเงินในประเทศไทย แบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. อัตราดอกเบี้ยของหลักทรัพย์รัฐบาล (r_g) เป็นตราสารที่รัฐบาลออกเองโดยตรง เพื่อนำเงินมาชดเชยงบประมาณขาดดุลประจำปี ได้แก่ ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล และตราสารอื่น ๆ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องถือหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งของอัตราเงินเสถียรภาพตามกฎหมายและตามเงื่อนไขให้เปิดสาขาใหม่ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังสามารถใช้พันธบัตรที่ปราศจากภาระผูกพันเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยและการกู้ยืมเงินในตลาดซื้อคืนพันธบัตรรัฐบาลได้อีกด้วย

1.1 พันธบัตรรัฐบาล (Government Bond) ออกโดยกระทรวงการคลัง โดยประกาศจำนวนเงินที่จะกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการกู้ เงื่อนไขและวิธีการต่าง ๆ ในการออกพันธบัตรไว้ในราชกิจจานุเบกษา อัตราดอกเบี้ยจะตราไว้ในพันธบัตรทุกฉบับและอัตราดอกเบี้ยจะเป็นเท่าไรขึ้นอยู่กับภาวะการเงินในขณะที่ยกออกพันธบัตรนั้น

1.2 ตั๋วเงินคลัง (Treasury Bill) กระทรวงการคลังออกตั๋วเงินคลังโดยมิได้ตราอัตราดอกเบี้ยไว้ในตัว แต่จะให้มีการประมูลตั๋วเงิน ผลต่างของราคาประมูลกับราคาตัวนั้น คือผลตอบแทนหรืออัตราดอกเบี้ยของตั๋วเงินคลัง นอกจากนี้ประชาชนต้องการจะซื้อก็สามารถซื้อได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย และเมื่อต้องการจะใช้เงินก็สามารถนำไปขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เรียกว่าการซื้อลดตั๋วเงิน ตั๋วเงินคลังจะแบ่งตามอายุตัว เช่น อายุ 31 – 60 วัน อายุ 61 – 120 วัน เป็นต้น

2. อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้แหล่งสุดท้ายของธนาคารพาณิชย์ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยนั้นมีดังนี้

2.1 อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน (Bank Rate) เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกเก็บจากสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมในวงเงินที่กำหนดจากฐานเงินฝากของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง โดยการให้กู้ยืมนี้ถือว่าเป็นแหล่งกู้ยืมแหล่งสุดท้าย (Lender of Last Resort) เมื่อมีความจำเป็นภายในระยะเวลาสั้น ๆ อย่างมากไม่เกิน 7 วัน เพื่อรองรับความผันผวนของความต้องการใช้เงินในตลาดเงินเป็นสำคัญ หรือจากการเบิกถอนเงินฝากของประชาชนในภาวะผิดปกติโดยจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับระบบการชำระเงิน เป็นต้น หลักประกันที่ใช้ในการกู้ยืมเงินนี้ส่วนมากเป็นหลักทรัพย์สินรัฐบาล อย่างไรก็ตามการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานในแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (Reference Rate) เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศทุกวันศุกร์เพื่อใช้ในการอ้างอิงสำหรับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยในลำดับถัดไป ประกอบด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากระยะเวลา 3 6 และ 12 เดือน โดยจะคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยล่าสุดเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

2.3 อัตราดอกเบี้ยซื้อคืนในตลาดพันธบัตร (Repurchase Rate) เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ยของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกในตลาดซื้อคืนพันธบัตร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนายทะเบียนและตัวแทนการรับจ่ายเงินซึ่งถือว่าเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับผู้ซื้อและผู้ขาย โดยระยะเวลาการกู้ยืมจะเป็น 1 วัน 7 วัน 14 วัน 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนระยะ 14 วันนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้เป็นเครื่องมือในการส่งสัญญาณในการดำเนินนโยบายทางการเงิน

3. อัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย

3.1 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก โดยแบ่งเงินฝากเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เงินฝากเผื่อเรียก (Demand Deposits) เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposits) และเงินฝากประจำ (Time Deposits)

3.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ กับลูกค้าโดยไม่เกินเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ตามกฎหมาย เช่น

อัตราดอกเบี้ย MLR (Minimum Lending Rate) หรือ (Minimum Loan Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี

อัตราดอกเบี้ย MOR (Minimum Overdraft Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยประเภทเบิกเกินบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี

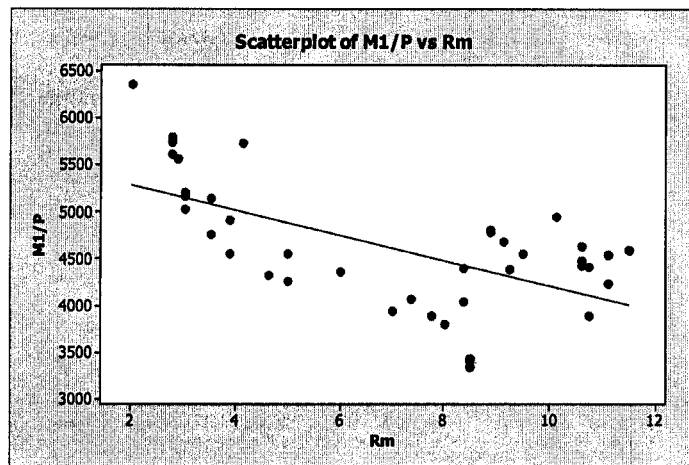
อัตราดอกเบี้ย MRR (Minimum Retail Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี ทั้งนี้ใช้โยงเข้ากับอัตราดอกเบี้ย MLR เพื่อให้สามารถสะท้อนระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกันระหว่างลูกค้ารายใหญ่กับลูกค้ารายย่อยได้โดยบวกส่วนต่างสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศ ไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี

3.3 อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมระหว่างธนาคาร (Interbank Rate) เป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในตลาดเงินระยะสั้น เพื่อใช้ในการปรับสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์โดยธุรกรรมอาจจะอยู่ในรูปการกู้ยืมแบบจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (At call) หรือเป็นการกู้ยืมแบบมีกำหนดระยะเวลา (Term) ตั้งแต่ 1 วัน ถึง 6 เดือน ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 – 70 เป็นการกู้ยืมระยะเวลา 1 วัน (Overnight) รองลงมาเป็นการกู้ยืมแบบจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (At call)

4. อัตราดอกเบี้ยในระบบสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ เช่น บริษัท
เงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ แบ่งอัตราดอกเบี้ยได้ดังนี้คือ

4.1 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก

4.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ภาพที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน (M1/P) และอัตราดอกเบี้ย (rm)
correlation = -0.616

จากภาพที่ 4.3 อัตราดอกเบี้ย (rm) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ ปริมาณเงิน โดย
มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.616 ซึ่งไม่นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ

ตลาดหลักทรัพย์

ความเป็นมาของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เดิมธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทยเป็นเพียงการซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้นกันระหว่างเจ้าของกิจการต่าง ๆ ในวงจำกัด ในปี 2505 ได้มีนักลงทุนเอกชนกลุ่มหนึ่งร่วมกันจัดตั้งตลาดหุ้นขึ้นเป็นครั้งแรก คือ "ตลาดหุ้นกรุงเทพ" เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้น แต่กิจกรรมก็ยังอยู่ในวงจำกัด ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และรัฐบาลในสมัยนั้นยังไม่เห็นความสำคัญและบทบาทของตลาดหุ้น จึงไม่ได้ให้การสนับสนุนแต่อย่างใด

พ.ศ. 2510 รัฐบาลได้เริ่มเห็นความสำคัญของตลาดหุ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับตลาดหุ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 – 2514) โดยในปี พ.ศ. 2512 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในด้านการก่อตั้งตลาดหุ้นในประเทศกำลังพัฒนามาช่วยศึกษา และให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เริ่มเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518

หน้าที่และวัตถุประสงค์ของตลาดหลักทรัพย์

1. ส่งเสริมการออมทรัพย์และระดมเงินทุนระยะยาว

ตลาดหลักทรัพย์เป็นแหล่งกลางในการซื้อขายเปลี่ยนความเป็นเจ้าของในหลักทรัพย์ระยะยาวได้โดยสะดวกหรือสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในเวลาต้องการ จึงเป็นการเสริมสร้างสภาพคล่องให้กับตลาดหลักทรัพย์ระยะยาวดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจสำคัญในการที่ทำให้ผู้มีเงินออมเข้ามาลงทุนในหลักทรัพย์ระยะยาวประเภทต่าง ๆ

2. ช่วยในการปรับโครงสร้างทางการเงินของธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจให้มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt / Equity Ratio) ที่เหมาะสม

หากตลาดเงินและอัตราดอกเบี้ยมีความผันผวนมากก็จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่มี Debt to Equity Ratio สูง ทั้งนี้แง่ต้นทุนเงินกู้และภาระดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงไปจนยากที่จะบริหาร การที่บริษัทสามารถเพิ่มทุนได้เป็นระยะ ๆ ตามการขยายตัวของธุรกิจทำให้สัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับที่เหมาะสม ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยและตลาดเงิน ทำให้การดำเนินธุรกิจมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้บริษัทยังสามารถออกหุ้นกู้เพื่อระดมเงินมาใช้ในการขยายกิจการของบริษัทได้

3. เป็นแหล่งกลางซื้อขายหลักทรัพย์อย่างมีระเบียบ มีสภาพคล่องและยุติธรรม

ตลาดหลักทรัพย์เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ ที่มีระเบียบช่วยให้หลักทรัพย์มีสภาพคล่อง และมีราคาที่เป็นธรรมเนื่องจากราคาตลาดของหลักทรัพย์เป็นไปตามภาวะอุปสงค์และอุปทานที่เกิดขึ้น

4. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ

ตลาดหลักทรัพย์เปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนเลือกลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ และเลือกลงทุนในหลักทรัพย์นานาชาติได้ตามเป้าหมายการลงทุนที่ตนต้องการ โดยตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาตเปิดเผยข้อมูลของบริษัท เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุน

5. ให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

ตลาดหลักทรัพย์ให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทั้งในด้านราคาที่เป็นธรรม ด้านบริการข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน และในด้านอำนวยความสะดวกแก่หลักทรัพย์ นอกจากนี้ผู้ลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ยังมีโอกาสที่จะได้ผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งในรูปแบบปันผลกำไรส่วนทุนและสิทธิการจองซื้อหุ้นใหม่ในราคาต่ำ ซึ่งผลตอบแทนนี้สูงกว่าการออมด้วยวิธีอื่น

6. ช่วยขยายฐานภาษีของรัฐบาล

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี รายงานทางการเงินที่ถูกต้อง และมีมาตรฐาน อันเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้ลงทุนในการที่จะใช้วิเคราะห์การลงทุนต่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทเพื่อวิเคราะห์และติดตามฐานะการเงินตลอดจนการดำเนินงานของบริษัท ลุกันเพื่อตัดสินใจในการที่จะให้กู้เพิ่มหรือต่ออายุหนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการบริหารบริษัทตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลโดยช่วยให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างครบถ้วน

7. เป็นดัชนีชี้การพัฒนากิจการทางเศรษฐกิจของประเทศ

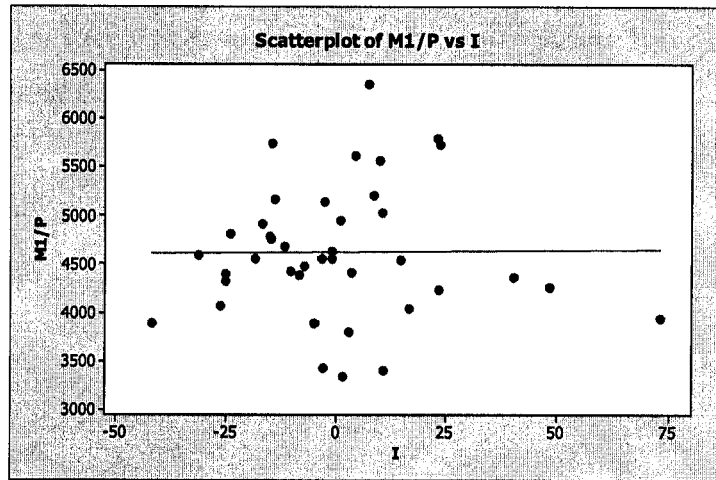
ประเทศที่พัฒนาแล้วตลาดทุนจะมีบทบาทในการระดมและจัดสรรเงินทุนระยะยาวให้แก่ผู้ประกอบการ ธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ สามารถระดมทุนระยะยาวจำนวนมากไปใช้ขยายกิจการให้มีขนาดใหญ่ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการประหยัดจากการผลิต (Economy of Scale) ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการพัฒนาสูง มีรายได้ประชาชาติสูง มีการจ้างงานเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 3.6 ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์

ปี	มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อ วันทำการ	ดัชนีตลาดหลักทรัพย์	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	
2536	Q ₁	3,233.9	865.23	(3.2)
	Q ₂	6,307.6	877.52	1.4
	Q ₃	7,282.5	971.44	10.7
	Q ₄	24,236.6	1,682.85	73.2
2537	Q ₁	5,347.41	1,239.99	(26.3)
	Q ₂	7,115.72	1,273.34	2.7
	Q ₃	9,492.2	1,485.71	16.7
	Q ₄	5,034.6	1,360.09	(8.5)
2538	Q ₁	4,860.1	1,216.68	(10.5)
	Q ₂	7,763.2	1,394.77	14.6
	Q ₃	4,331.3	1,294.23	(7.2)
	Q ₄	5,714.69	1,280.81	(1.1)
2539	Q ₁	5,153.2	1,289.73	0.7
	Q ₂	4,104.3	1,247.08	(3.3)
	Q ₃	4,766.9	1,099.01	(11.9)
	Q ₄	3,464.8	831.57	(24.3)
2540	Q ₁	3,514.0	705.43	(15.2)
	Q ₂	4,412.7	527.28	(25.3)
	Q ₃	3,260.2	544.54	3.3
	Q ₄	2,173.9	372.69	(31.6)
2541	Q ₁	3,428.5	459.11	23.2
	Q ₂	1,602.2	267.33	(41.8)
	Q ₃	2,113.0	253.82	(5.1)
	Q ₄	3,545.9	355.81	40.2

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

ปี		ดัชนีตลาดหลักทรัพย์	ดัชนีตลาดหลักทรัพย์	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2542	Q ₁	3,442.5	352.01	(1.1)
	Q ₂	13,754.1	521.77	48.2
	Q ₃	5,236.8	389.49	(25.4)
	Q ₄	4,490.4	481.92	23.7
2543	Q ₁	5,630.3	400.32	(16.9)
	Q ₂	2,805.5	325.69	(18.6)
	Q ₃	1,888.6	277.29	(14.9)
	Q ₄	2,201.9	269.19	(2.9)
2544	Q ₁	5,165.1	291.94	8.5
	Q ₂	5,584.4	322.55	10.5
	Q ₃	5,786.9	277.04	(14.1)
	Q ₄	9,879.9	303.85	9.7
2545	Q ₁	10,758.6	373.95	23.1
	Q ₂	11,316.7	389.1	4.1
	Q ₃	4,295.3	331.79	(14.7)
	Q ₄	4,344.5	356.48	7.4

ภาพที่ 3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน (M1/P) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (I)

correlation = 0.011

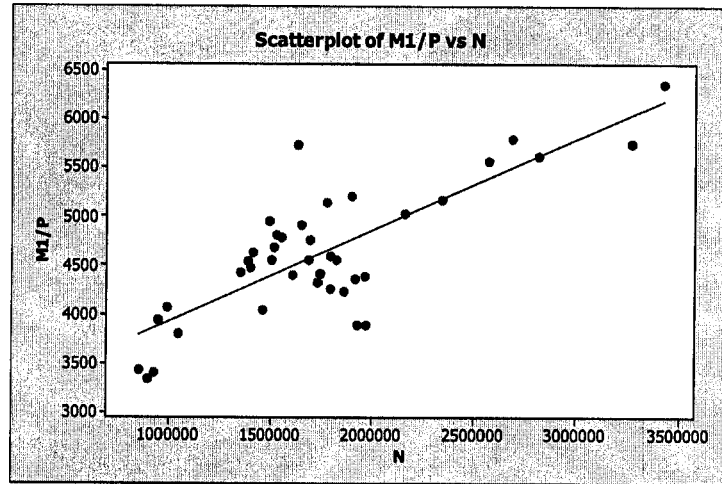
จากภาพที่ 4.4 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (I) ไม่มีความสัมพันธ์ กับ ปริมาณอาจมีสาเหตุมาจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีความผันผวนทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ผันผวน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.011 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

ตารางที่ 3.7 จำนวนบัตรเครดิต

ปี	จำนวนบัตรเครดิต	
2536	Q ₁	847,536
	Q ₂	891,356
	Q ₃	921,465
	Q ₄	936,874
2537	Q ₁	984,567
	Q ₂	1,035,687
	Q ₃	1,456,876
	Q ₄	1,957,846
2538	Q ₁	1,345,867
	Q ₂	1,378,945
	Q ₃	1,394,581
	Q ₄	1,403,687
2539	Q ₁	1,486,579
	Q ₂	1,495,785
	Q ₃	1,510,237
	Q ₄	1,524,011
2540	Q ₁	1,548,927
	Q ₂	1,604,726
	Q ₃	1,735,849
	Q ₄	1,785,432
2541	Q ₁	1,853,648
	Q ₂	1,966,587
	Q ₃	1,918,996
	Q ₄	1,906,645

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ปี		จำนวนบัตรเครดิต
2542	Q ₁	1,815,867
	Q ₂	1,786,879
	Q ₃	1,727,601
	Q ₄	1,629,301
2543	Q ₁	1,642,882
	Q ₂	1,682,129
	Q ₃	1,690,952
	Q ₄	1,765,640
2544	Q ₁	1,892,963
	Q ₂	2,152,731
	Q ₃	2,338,591
	Q ₄	2,567,961
2545	Q ₁	2,684,291
	Q ₂	2,815,006
	Q ₃	3,268,137
	Q ₄	3,419,988

ภาพที่ 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงิน (M1/P) และจำนวนบัตรเครดิต (N)

correlation = 0.798

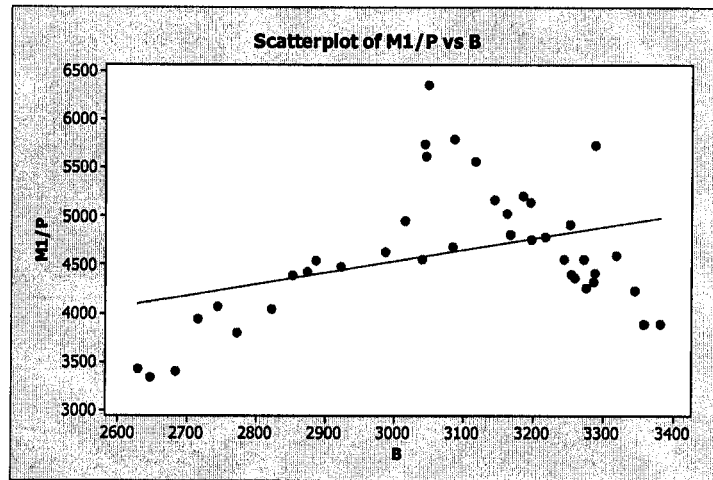
จากภาพที่ 4.5 จำนวนบัตรเครดิต (N) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ปริมาณเงิน โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.798 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ

ตารางที่ 3.8 จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์

ปี	จำนวนสาขา	
2536	Q ₁	2,628
	Q ₂	2,646
	Q ₃	2,681
	Q ₄	2,713
2537	Q ₁	2,743
	Q ₂	2,771
	Q ₃	2,821
	Q ₄	2,852
2538	Q ₁	2,873
	Q ₂	2,885
	Q ₃	2,921
	Q ₄	2,986
2539	Q ₁	3,015
	Q ₂	3,039
	Q ₃	3,085
	Q ₄	3,167
2540	Q ₁	3,217
	Q ₂	3,254
	Q ₃	3,289
	Q ₄	3,319
2541	Q ₁	3,345
	Q ₂	3,359
	Q ₃	3,381
	Q ₄	3,260

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

ปี	จำนวนสาขา	
2542	Q ₁	3,272
	Q ₂	3,276
	Q ₃	3,286
	Q ₄	3,288
2543	Q ₁	3,252
	Q ₂	3,244
	Q ₃	3,197
	Q ₄	3,196
2544	Q ₁	3,185
	Q ₂	3,161
	Q ₃	3,144
	Q ₄	3,117
2545	Q ₁	3,086
	Q ₂	3,044
	Q ₃	3,043
	Q ₄	3,049

ภาพที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงิน (M/P) และจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ (B) correlation = 0.373

จากภาพที่ 4.6 จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ (B) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ ปริมาณเงิน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.373 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง "ความต้องการถือเงินในประเทศไทย" เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ ฟังก์ชันความต้องการถือเงินที่แท้จริงในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2545 เพื่อต้องการทราบถึงความสำคัญและอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อความต้องการถือเงินของประชาชน โดยการกำหนดแบบจำลองหรือตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบแนวความคิดทางด้านความต้องการถือเงินของประชาชน ซึ่งมีสมการในรูปฟังก์ชันของความต้องการถือเงิน คือ

$$M_d/P = f(r_m, G_p, y, B, I, E, N) \quad (1)$$

กำหนดให้

- M_d/P = ความต้องการถือเงินที่แท้จริง
- r_m = อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน ของธนาคารพาณิชย์
- G_p = อัตราเงินเฟ้อ
- y = รายได้ที่แท้จริง
- P = ระดับราคาสินค้าและบริการ
- B = ระดับการพัฒนาการเงิน (จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์)
- I = ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์
- E = ภาวะเศรษฐกิจ (ก่อนวิกฤต = 0, หลังวิกฤต = 1)
- N = จำนวนบัตรเครดิต

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สมการถดถอย

จากสมการข้างต้น (1) นั้นมาประมวลผลวิเคราะห์ผลในเชิงอนุมานสถิติ (Inference Statistic) เพื่อศึกษาความสำคัญและอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความต้องการถือเงิน แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ประกอบด้วย

1. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540

2. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ช่วงปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545

3. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยโดยรวมในระยะ 10 ปี ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545

1. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 (ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540)

ตารางที่ 4.1 ค่าสถิติที่คำนวณได้

MODEL	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.976	.952	.919	147.07494	2.553

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

MODEL	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	3,829,444.924	6	638,240.821	29.506	.000*
Residual	194,679.338	9	21,631.038		
Total	4,024,124.262	15			

ตารางที่ 4.3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในการถดถอย

MODEL	Unstandardized	Coefficients	Standardized	t	P-value Sig.
	B	Std. Error	Beta		
Constant	-460.823	11318.001		-.350	.735
r_m	5.856	46.790	.014	.125	.903
G_p	70.985	87.553	.074	.811	.438
y	8.053	2.478	1.021	3.250*	.010*
l	1.030	1.889	.045	.545	.599
N	1.66E-04	.000	.100	.851	.417
B	-.433	.942	-.136	-.460	.657

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ในสมการถดถอย พบว่ามีเพียงตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) ที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการถือเงินในประเทศไทย ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เมื่อพิจารณาจากค่า Standardized Coefficients ของตัวแปรแต่ละตัว เพื่อดูว่าตัวแปรใดสามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากน้อยกว่ากัน พบว่าตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด คือมีค่า Standardized Coefficients เท่ากับ 1.021 รองลงมาคือตัวแปร จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ (B) คือมีค่า Standardized Coefficients เท่ากับ -0.136

จากตารางที่ 4.1 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด แสดงโดย R Square ของสมการนี้เท่ากับ 0.952 หมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการสามารถอธิบายความแปรปรวนของความต้องการถือเงิน ได้ถึงร้อยละ 95.20 แสดงว่าอีกร้อยละ 4.8 ไม่สามารถอธิบายได้

จากตารางที่ 4.1 คำนวนค่า Durbin-Watson test เท่ากับ 2.553 ที่ระดับนัยสำคัญ 5 เปอร์เซ็นต์ เปิดตาราง Durbin-Watson ที่ N= 6 , K= 16 จะได้ dL = 0.48, dU = 2.47 ทำให้ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้ตกอยู่ในช่วงที่สามารถสรุปได้ว่าจะไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

จากตารางที่ 4.2 ค่า F ที่คำนวณได้ 29.506 มีค่า Sig เท่ากับ 0.000 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญ (α) เท่ากับ 0.05 ปรากฏว่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

2. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 (ช่วงปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545)

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติที่คำนวณได้

MODEL	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.957	.916	.886	222.07068	2.527

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

MODEL	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	9133588.458	6	1522264.743	30.868	.000
Residual	838361.583	17	49315.387		
Total	9971950.041	23			

ตารางที่ 4.6 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในการถดถอย

MODEL	Unstandardized	Coefficients	Standardized	t	P-value Sig.
	B		Std. Error		
Constant	2,051.712	2,232.520		.919	.371
r_m	-71.310	37.557	-.478	-1.899	.075
G_p	241.083	88.695	.506	2.718*	.015
y	6.845	1.470	.738	4.656*	.000
l	-1.372	25.03	.066	.548	.591
N	3.535E-05	.000	.063	.419	.681
B	-.627	.439	-.308	-1.430	.171

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ในสมการถดถอย พบว่าตัวแปร รายได้ที่แท้จริง (y) และ อัตราเงินเฟ้อ (G_p) มีความสัมพันธ์กับความต้องการถือเงิน ในประเทศไทยหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เมื่อพิจารณาจากค่า Standardized Coefficients ของตัวแปรแต่ละตัว เพื่อดูว่าตัวแปรใดสามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากน้อยกว่ากัน พบว่าตัวแปร รายได้ที่แท้จริง (y) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด คือมีค่า Standardized Coefficients เท่ากับ 0.738 รองลงมาคืออัตราเงินเฟ้อ (G_p) มีค่า Standardized Coefficients เท่ากับ 0.506

จากตารางที่ 4.4 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด แสดงโดย R Square ของสมการนี้เท่ากับ 0.916 หมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการสามารถอธิบายความแปรปรวนของความต้องการถือเงิน ได้ถึงร้อยละ 91.6 แสดงว่าอีกร้อยละ 8.4 ไม่สามารถอธิบายได้

จากตารางที่ 4.4 คำนวนค่า Durbin-Watson test เท่ากับ 2.527 ที่ระดับนัยสำคัญ 5 เปอร์เซ็นต์ เปิดตาราง Durbin-Watson ที่ $N = 6$, $K = 24$ จะได้ $dL = 0.89$, $dU = 2.04$ ทำให้ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้ตกอยู่ในช่วงที่สามารถสรุปได้ว่าจะไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

จากตารางที่ 4.5 ค่า F ที่คำนวณได้ 30.868 มีค่า Sig เท่ากับ 0.000 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

3. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี ช่วงปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติที่คำนวณได้

MODEL	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.968	.936	.922	191.24520	2.324

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

MODEL	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	17172999.262	7	2453285.609	67.07	.000*
Residual	1170391.262	32	36574.727		
Total	18343390.524	39			

ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในการถดถอย

MODEL	Unstandardized Coefficients	Std. Error	Standardized Coefficients	t	P-value Sig.
	B		Beta		
Constant	-555.386	851.567		-.652	.519
r_m	-16.905	26507	-.082	-.638	.528
G_p	121.930	62.448	.168	1.953	.060
Y	7.625	.949	.720	8.033*	.000
E	582.054	278.299	.448	-0.529	.601
I	-.849	1.854	-.029	-.458	.650
B	-.296	.301	-.193	-.984	.332
N	5.406E-05	.000	.107	.688	.496

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ในสมการถดถอย พบว่าตัวแปร รายได้ที่แท้จริง (y) มีความสัมพันธ์กับความต้องการถือเงินในประเทศไทยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เมื่อพิจารณาจากค่า Standardized Coefficients ของตัวแปรแต่ละตัว เพื่อดูว่าตัวแปรใดสามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากน้อยกว่ากัน พบว่าตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด คือมีค่า Standardized Coefficients เท่ากับ 0.720

จากตารางที่ 4.7 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด แสดงโดย R Square ของสมการนี้เท่ากับ 0.936 หมายความว่าตัวแปรอิสระในสมการสามารถอธิบายความแปรปรวนของความต้องการถือเงิน ได้ถึงร้อยละ 93.6 แสดงว่าอีกร้อยละ 6.4 ไม่สามารถอธิบายได้

จากตารางที่ 4.7 คำนวนค่า Durbin-Watson test เท่ากับ 2.324 ที่ระดับนัยสำคัญ 5 เปอร์เซ็นต์ เปิดตาราง Durbin-Watson ที่ $N=7$, $K=40$ จะได้ $dL = 1.03$, $dU = 1.96$ ทำให้ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้ตกอยู่ในช่วงที่สามารถสรุปได้ว่าจะไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

จากตารางที่ 4.8 ค่า F ที่คำนวณได้ 67.07 มีค่า Sig เท่ากับ 0.000 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ปรากฏว่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “ความต้องการถือเงินในประเทศไทย” เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ฟังก์ชันความต้องการถือเงินที่แท้จริงในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2545 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าตัวกำหนดอุปสงค์ของเงิน แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2540

$$M_d/P = -460.823 + 5.856 r_m + 70.985 G_p + 8.053 y + 0.130 I + 0.000166 N - 0.433 B$$

(-0.350) (0.125) (0.811) (3.250)** (0.545) (0.851) (-0.460)

$$R^2 = 0.952 \quad D.W. = 2.553 \quad F = 29.506$$

** มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การถือเงินในประเทศไทยช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือ รายได้ที่แท้จริง (y) เพียงตัวแปรเดียว เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่า Standardized Coefficients (ตารางที่ 4.3) พบว่าตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด

โดยเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ที่แท้จริง(y) มีเครื่องหมายเป็นบวก ตามสมมติฐาน $\partial (M_d/P) / \partial (y) > 0$ แสดงว่าเมื่อรายได้ที่แท้จริง(y) เพิ่มขึ้นความต้องการถือเงินของประชาชนก่อนวิกฤตเศรษฐกิจจะมีค่าเพิ่มขึ้นด้วย ในทางกลับกันถ้ารายได้ที่แท้จริง(y) ลดลง ความต้องการถือเงินของประชาชนก่อนวิกฤตเศรษฐกิจจะค่าลดลงด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการถือเงิน THE QUANTITY THEORY : THE CASH BALANCE APPROACH ซึ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินของประชาชนในระบบเศรษฐกิจ ตามแนวความคิดของสำนักเคนบริดจ์ปัจจัยที่กำหนดความต้องการถือเงินของประชาชน ได้แก่ อรรถประโยชน์ของเงิน งบประมาณที่แต่ละคนมีอยู่ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการถือเงิน นิสัยของประชาชน ความถี่ในการรับจ่ายเงิน ระบบธนาคาร ซึ่งรายได้ที่แท้จริงจะรวมอยู่ในงบประมาณที่แต่ละคนมีอยู่

2. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ช่วงปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545

$$M_d/P = 2,051.712 - 71.310 r_m + 241.083 G_p + 6.845 y - 1.372 I + 0.00003535 N - 0.627 B$$

(0.919) (-1.899) (2.718)** (4.656)*** (0.548) (0.419) (-1.430)

$$R^2 = 0.916 \quad D.W. = 2.527 \quad F = 30.868$$

*** มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 95

สรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การถือเงินในประเทศไทยช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ คือ รายได้ที่แท้จริง (y) และอัตราเงินเฟ้อ (G_p) เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่า Standardized Coefficients (ตารางที่ 4.6) พบว่าตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) และอัตราเงินเฟ้อ (G_p) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด ตามลำดับ

โดยเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ที่แท้จริง(y) มีเครื่องหมายเป็นบวก ตามสมมติฐาน $\partial(M_u/P)/\partial(y) > 0$ แสดงว่าเมื่อรายได้ที่แท้จริง(y) เพิ่มขึ้นความต้องการถือเงินของประชาชนจะเพิ่มขึ้นด้วย ในทางกลับกันถ้ารายได้ที่แท้จริง(y) ลดลงความต้องการถือเงินของประชาชนจะมีค่าลดลงด้วยเช่นกัน และสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอัตราเงินเฟ้อ (G_p) มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐาน $\partial(M_u/P)/\partial(G_p) < 0$ อาจมีสาเหตุเนื่องจากเมื่ออัตราเงินเฟ้อ (G_p) สูงขึ้นประชาชนต้องการถือเงินไว้เพราะมองว่าอัตราเงินเฟ้อจะสูงไม่นาน

3. ความต้องการถือเงินในประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี ช่วง ปี พ.ศ 2536 ถึง 2545

$$M_u/P = -555.386 - 16.905 r_m + 121.930G_p + 7.625 y + 582.054 E - 0.849 I - 0.296 B + 0.00005406 N$$

(-0.652) (-0.638) (1.953) (8.033)** (-0.529) (-0.458) (-0.984)

(0.688)

$$R^2 = 0.968 \quad D.W. = 2.324 \quad F = 67.07$$

** มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99

ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ของเงินในประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี ช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ.2540 คือ รายได้ที่แท้จริง (y) เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่า Standardized Coefficients (ตารางที่ 4.9) พบว่าตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (y) สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงความต้องการถือเงินได้มากที่สุด

โดยเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ที่แท้จริง(y) มีเครื่องหมายเป็นบวก ตามสมมติฐาน $\partial(M_u/P)/\partial(y) > 0$ แสดงว่าเมื่อรายได้ที่แท้จริง(y) เพิ่มขึ้นความต้องการถือเงินของประชาชนจะเพิ่มขึ้นด้วย และถ้ารายได้ที่แท้จริง(y) ลดลงความต้องการถือเงินของประชาชนจะลดลงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทยมาช่วยศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจในปัจจุบันของประเทศไทย
2. นำปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการถือเงินในประเทศไทย มาใช้เพื่อเป็นแนวทางเกี่ยวกับนโยบายในการวางแผนทางการเงินของประเทศไทย
3. ไม่ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนทางเศรษฐกิจ เมื่อผ่านไปแล้วหลายปี เพราะระบบเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาในช่วงปีสั้นๆ ควรทำการวิจัยปีต่อปี เพื่อพยากรณ์ค่าที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการถือเงินของประชาชนในประเทศไทย เช่น สภาวะการเมืองการปกครอง ความปลอดภัยของประชาชน รวมถึงระดับการศึกษาโดยรวมของประเทศ
2. ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินของประเทศไทยในภาวะปัจจุบันมากขึ้น เช่น ภาวะการณ์ลงทุน การระดมทุน ตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหุ้น
3. ควรเก็บข้อมูลของตัวแปรที่ต้องการให้มากขึ้นเพื่อที่จะใช้ในการพยากรณ์ที่ให้ความแม่นยำมากขึ้น
4. ควรมีการพยากรณ์ถึงแนวโน้มของข้อมูลในอนาคตที่จะเกิดขึ้นโดยใช้อนุกรมเวลาอื่นๆ ที่มีความแม่นยำและแน่นอนกว่า เช่น Time series

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ทิวลิป เครือมา.(2533) "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อตัวชี้วัดทางการเงินและความต้องการถือเงิน" วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วนาการแห่งประเทศไทย (2549) ข้อมูลปริมาณเงินตั้งแต่ปี พ.ศ 2536 ถึง พ.ศ. 2545 ค้นคืนวันที่ 23 พ.ค. 2549 จาก<http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index01.htm>
- _____. (2549) ข้อมูลรายได้ประชาชาติพ.ศ 2536 ถึง พ.ศ. 2545 ค้นคืนวันที่ 23 พ.ค. 2549 จาก <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.htm>
- _____. (2549) ข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศ พ.ศ 2536 ถึง พ.ศ. 2545 ค้นคืนวันที่ 23 พ.ค. 2549 จาก <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.htm>
- _____. (2549) ข้อมูลอัตราเงินเฟ้อ พ.ศ 2536 ถึง พ.ศ. 2545 ค้นคืนวันที่ 23 พ.ค. 2549 จาก <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index01.htm>
- _____. (2549) ข้อมูลอัตราดอกเบี้ย พ.ศ 2536 ถึง พ.ศ. 2545 ค้นคืนวันที่ 23 พ.ค. 2549 จาก <http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/Econdata/Econfinance/index04.htm>
- นราภรณ์ หมอนไหม. (2540) "ความต้องการถือเงินในประเทศไทย : กรณีศึกษา พ.ศ. 2517 – 2536" วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มานี ครองสมบุญ.(2541) "ปัจจัยที่กำหนดอัตราหมุนเวียนของเงินในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วันธิดา แก้วบางพระ.(2540) "ความต้องการถือเงิน : ศึกษากรณีประเทศไทย ระหว่างปี 2525 – 2539" วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศรันยา หัชชะวณิช.(2541) "ตัวกำหนดและเสถียรภาพของอุปสงค์ของเงิน : กรณีศึกษาของ ประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายกิตติพงษ์ แสงดอกไม้
วัน เดือน ปีเกิด	23 พฤษภาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
ประวัติการศึกษา	ศบ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2539
สถานที่ทำงาน	บริหารธุรกิจลูกค้าบุคคล กรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ธุรกิจลูกค้าบุคคล